

Esitelmä Venäjän Ortodoksisen kirkon ja
Suomen Evankelis-luterilaisen kirkon välisessä
V:ssä teologisessa neuvottelukokouksessa,
Turku, kesäkuu 1980

Professori A.Osipov
Moskovan Hengellinen Akatemia

KIRKKOJEN RAUHANTYÖN JUMALUUSOPILLISET PERUSTEET

Tämän esitelmän tarkoituksena on selvittää niitä erityisesti kristillisiä perusteita, jotka lähtökohtanaan kirkot ja niiden laitokset voivat toteuttaa rauhantyötään. On ilmeistä, että kaikkien tähän asiaan liittyvien teologisten perusteiden esittely on ylivoimaista tavallisen refereatin puitteissa. Sen tähden mainitusta aihepiiristä otetaan käsiteltäväksi vain pieni ryhmäkokonaisuus, joka käsittää kolme toisiinsa liittyvää osaa. Ehdotettu jaottelu on yritys systematisoida edes jotain siitä, mitä on jo tutkittu ja mikä on tullut kirkkojen omaisuudeksi tarkoituksena löytää uusia mahdollisuuksia laajemmin ja syvemmin tutkia rauhantyön problematiikkaan liittyvien teologisten kysymysten alaa kokonaisuudessaan.

I. Uskonopilliset perusteet.

a) Kolmiyhteinen Jumaluus.

Munkkipyhittäjä Sergei Radonezhilaisen eräässä elämäkerrassa sanotaan, että perustamaansa luostariin hän rakensi temppelin Eläväksitekevän Kolminaisuuden kunniaksi, "jotta katsomalla Pyhään Kolminaisuuteen voittaisimme tämän maailman vihaa uhkuvan eripuraisuuden".

pelon"¹⁾. Näillä sanoilla on hämmästyttävän syvästi ja samalla osuvasti ja yksinkertaisesti ilmaistu eräs perustavaa laatua oleva teologinen ajatus, joka on peräisin kristillisestä pyhästä kolminaisuusopista. Kolmiyhteisen Jumalan olemus, sellaisena kuin se on meille ilmoitettu Uudessa testamentissa, puhuu ihmiselle ennen kaikkea rakkauden suuresta todellisuudesta, joka on kaiken olevaisen perusta ja sulkee samalla pois, ikäänkuin luonnonvastaisena, kaiken pahan, eripuraisuuden ja epäjärjestyksen. Rakkaus muodostaa Jumalan persoonien keskeisen elämän olemuksen, se on myös kaikkien jumalallisten töiden perustana: maailman luomisen, lunastuksen, maailman palauttamisen alkuperäiseen täydellisyyteen. Tämän tajuten eräs vanhoista isistä huudahti: "Se, joka on nähnyt Kolminaisuuden, on nähnyt Rakkauden!". Tämä Kolmiyhteinen Rakkaus ilmentää täydellisen Jumalan sisäisen rauhan (2 Kor. 13,11), jota uskon silmin tarkastellen ja jonka hengellisessä elämässä kokien kristityt saavat voimaa voittaa "tämän maailman vihaa uhkuvan eripuraisuuden", tuoden siihen rauhaa ja hyvää tahtoa (Luuk. 2,14).

b) "Uskon ... yhteiseen seurakuntaan".

Korkein Jumala-inhimillinen realiteetti, jonka tälle maailmalle on lahjoittanut Jeesus ja joka on oleva maan päällä maailman loppuun asti (Matt. 16,18), on Hänen Ruumiinsa (Kol. 1,24). Kirkko, joka on Kristuksen "Täyteys" (Ef. 1,23) loputtomasti muretetaan ja kuvastuu siihen kuuluvien yksilöiden kokonaisuutena.

1) M.V.Alpatov. Andrei Rublev. Moskova, 1959, s. 23.

Sulkematta pois ketään piiristään Kirkkoon samalla voi kuulua ja se liittää yhteyteensä miten monia tahansa uskovien erikoisuuksia; kuten yhtenäisessä organismissa oletetaan olevan ja siihen liittyy sen monilukuisten jäsenten ominaisuuksien ja tehtävien moninaisuus. Tämä Kirkon ominaisuus on sen katolisuus, yhteisyys, joka sanan 'logos' sisällön mukaisesti voi tarkoittaa eheyttä, kokonaisuutta. "Katolinen" tarkoittaa ennen kaikkea kokonaista, yhtenäistä. Pyhät slaavilaiset kansojen valistajat Kyrillos ja Methodius käänsivät sanan 'katoliki' sanalla "sobornost", kokouksellisuus, tarkoittamatta tietenkään mitään äänestyskokousta, vaan yhdessäoloa, yhteisyyttä, olemassaolon, päämäärän ja henkisen elämän yhteyden merkityksessä Jeesus-ruumiissa, joka kokoaa yhteen kaikki uskovaiset, riippumatta paikallisista, etnologisista, historiallisista ja kaikista muista erityispiirteistä¹⁾. Mutta Kirkko ei ole vain eräs maailman realiteeteista vaan myös sen ihannesaavutus. Se osoittaa pelkällä ontologisella rakenteellaan - katolisuudella - normin maailman olemassaololle ja siinä vallitsevien ihmistenvälisten suhteiden luonteella. Apostoli on helposti ymmärrettävässä muodossa esittänyt tämän asian käyttäen esikuvana ruumista, jolla on monta jäsentä, jotka ovat elintärkeästi toisiinsa liittyneet, "ettei ruumiissa olisi eripuraisuutta, vaan että jäsenet pitäisivät yhtäläistä huolta toinen toisestaan. Ja jos yksi jäsen kärsii, niin kaikki jäsenet kärsivät sen kanssa tai jos jollekulle jäsenelle annetaan kunnia, niin kaikki jäsenet iloitsevat sen kanssa". Ja Apostoli tekee johtopäätöksen: "Mutta te olette Kristuksen ruumis ja kukin osaltanne hänen jäseniänsä" (1 Kor. 12, 12-27). Tämä esikuva ei

1) P. Florenski. Kirkon käsite Raamatussa. Teologiset tutkimukset. N:o 12. Moskova, 1974.

ainoastaan laske perustusta yksinkertaiselle sovulle vaan paljon täydellisemmälle tasapainolle, sopusoinnulle, eikä kuvaa vain "rauhanomaista rinnakkaiseloa" vaan täysiarvoista rauhaa, joka on jokaisen terveen elimistön luonnollinen olotila. Nämä Kirkon katolisuuden (yhteisyyden) ominaisuudet ovat ihmisten maanpäällisten suhteiden olemukseen sisältyvä (entelehiä) (käytetään Aristoteleen sanoja) oma lajinsa - sen rauhan, jota ihmiskunta janoaa ja jota kohti kristillisten kirkkojen olisi sitä johdettava.

c) "Hän on tehnyt koko ihmissuvun yhdestä ainoasta" (Apt. 17,26).

Raamatun opetus kaikkien ihmisten syntyperän ykseydestä on eräs kaikkein ilmeisin kristittyjen ja kirkkojen rauhantyön teologisista perusteista. Tätä opetusta, joka sisältyy Vanhan testamentin juutalaiseen uskontoon, horjutti kuitenkin syvästi sen vääristetty tulkinta Jumalan valituista, mikä johti antagonismin juutalaisten ja muiden kansojen kesken. Ja vain Kristus (Room. 10,4), ollen lain täyttymys, repäisi rikki vihan verhon näiden väliltä (Ef. 2,14-16) ja avasi ihmiselle pääsyn ihmisten välisen suhteiden salaisuuden kaikkein pyhimpään mainitessaan, että Jumalan kasvojen edessä "ei ole kreikkalaista, eikä juutalaista, ei ympärileikkausta, ei ympärileikkaamattomuutta, ei barbaaria, ei skyyttalaista, ei orjaa, ei vapaata, vaan kaikki ja kaikissa on Kristus" (Kol. 3,11). Tämä Vanhan testamentin ilmoituksen periaatteellinen "täyttymys" (Matt. 5,17) nostaa ihmissuvun ykseyden ajatuksen äärimmäiseen korkeuteen. Kristitylle

kaikki kansat ovat yhtenäinen veljellinen liitto, ei enää vain "yhden ainoan" (yhden veren) vuoksi vaan myös Yhden Jeesuksen vuoksi, joka antoi itsensä uhriksi koko ihmiskunnan puolesta ja joka kutsui jokaisen ihmisen pelastukseen. Tämän johdosta rauhan rikkomista, kansan hyökkäämistä toisen kimppuun kristityt pitävät suoranaisena veljentappona, tämän sanan täydessä merkityksessä, rikoksena ei vain verta vaan myös henkeä kohtaan ja enemmänkin - miellettömänä haasteena Jeesukselle, Joka on meidän rauhamme (Ef. 2,14).

II Hengelliset-siveelliset perusteet.

a) "Minun rauhani - sen minä annan teille"(Joh. 14,27)

Jumalan rauhan, joka on hengellistä hyvettä, kaikkea inhimillistä käsitystä ja ymmärrystä vahvempi voimassa ja syvyydessä (Filip. 4,7) pitäisi sisimmältä olemukseltaan olla ensimmäinen hengellinen impulssi kristilliselle rauhantyölle kaikilla elämän aloilla. Monet kristityt, totta kyllä, omistavat tämän rauhan, mutta vain ne, jotka hengelliseltä rakenteeltaan osoittautuvat kykeneviksi sen vastaanottamaan. Jumala on rakkaudessaan valmis vuodattamaan ja on jo periaatteessa vuodattanut, etupäässä kirkollisissa sakramenteissa, siunauksensa täydellisyyden kaikille Häneen uskoville. Monet kristityt ovat kuitenkin sulkeneet ovensa sen valolta "vanhan" ihmisensä tahdosta (Room. 6,6). Tämä "vanhuus", joka ilmenee synnin monenlaisissa muodoissa: tunteettomuutena, itsekkyytenä, vihana jne. - ei anna Jumalalle rauhaa koskettaa sielua ja lähettää se rauhan tielle (Luuk. 1,79). Tämän johdosta Kirkkojen ikuisesti

ajankohtaisena tehtävänä on ohjata ja auttaa kristittyjä, pakottaa heidät "sopivalla ja sopimattomalla ajalla" (2 Tim. 4,2) omaksumaan tämä Jumalan mittaamattoman arvokasta lahjaa vastaava elämä. Ei ole tarpeen puhua siitä, miten tärkeä tämä "uuden ihmisen" (Ef. 4,24) ominaisuus on sekä nimenomaan kristitylle että myös kaikille hänen ympärillään oleville. "Saavuta rauhallinen sielu, - sanoi suuri venäläinen pyhimys Serafim Sarovski, - ja ympärilläsi pelastuu tuhansia".

Tämä pelastus ei ole Jumalan juridinen teko, joka täyttyy vasta ihmisen kuoleman jälkeen, vaan Jumalan kanssa samankaltaistumisen elävä prosessi täällä maan päällä ja tässä ajallisessa ruumiissa, minkä vuoksi pelastetuksi tuleminen olotila (kuten aktiivinen sielunelämä) jatkuvasti ja ehdottomasti heijastuu myös fyysisessä maailmassa, ja vielä suuremmassa määrin, yhteiskunnallisessa elämässä. Sen vuoksi Jeesuksessakin saavutettu rauha todella pelastaa monia kaikesta pahasta, sisäisestä ja ulkonaisesta, juurruttaen sielun olemukseen rauhan hengen, tajuntaan ja ymmärrykseen - rauhan ajatukset ja teot, vaikuttaen ympärillä olevien sisimpiin tunteisiin syvästi rauhaa luovalla olemuksellaan. Tällä tavoin, Jeesuksen rauha, jonka tosikristityt saavuttavat, tulee pysymään sinä hyvänä "hapatuksena" (Luuk. 13,21) Kirkoissa ja yhteiskunnissa, joka osoittaa siunauksellista toimintaa koko ulkomaailmalle, kaikille ihmistenvälisille suhteille, edesauttaen rauhan tietoisuutta maailmassa.

b) "Rakastakaa toisianne" (Joh. 13,34)

"Te olette kuulleet sanotuksi: "Rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihollistasi". Mutta Minä sanon teille: rakastakaa

vihollisianne ja rukoilkaa niiden puolesta, jotka teitä vainovat, että olisitte isänne lapsia... Olkaa siis täydellisiä niin kuin teidän taivaallinen isänne täydellinen on", - sanoo Herra (Matt. 5,43-48). Rakkauden uusi käsky (Joh. 13,34), jonka Kristus-Vapahtaja on antanut seuraajilleen, asettaa aivan uudelle, tähän mennessä maailmalle tuntemattomaksi jääneelle, maaperälle ihmisten väliset suhteet. Ennen kuulumattomalla opetuksellaan rakkaudesta omiin vihollisiinsa Herra avasi ihmiselle hyvyyden kaikki voittavan voiman, ilmoitti, että todellinen vilpittön rakkaus todella tuhoaa kokonaan kaikenlaisen vihan, kaikenlaisen pahan, vaikkakin sen ulkonaiset muodot vielä jatkaisivatkin olemassaoloaan. Tämä rakkauden voitto, joka täydellistyy sielussa, peilautuu siten monenlaisissa ulkonaisissa muodoissa ja toimissa kuten suuri luova voima.

"Rakkaus, - huudahtaa apostoli Paavali, - on pitkämielinen, rakkaus on lempeä, rakkaus ei kadehdi, ei kerskaa, ei pöyhkeile, ei käyttäydy sopimattomasti, ei etsi omaansa, ei katkeroidu, ei muistele kärsimäänsä pahaa, ei iloitse vääryydestä, vaan iloitsee yhdessä totuuden kanssa"; (1 Kor. 13,4-6). Kaikki nämä rakkauden piirteet, jotka muodostavat aidosti kristillisen elämän sisimmän olemuksen ja päämäärän, enemmän kuin tarpeeksi todistavat ihmiselle sen perustan aitouden, jolle Kirkot rakentavat rauhantyönsä. Siellä missä on rakkautta, siellä on myös todellinen rauha tai ainakin sen vilpittön etsiminen. Nämä kaksi ominaisuutta ovat erottamattomia keskenään "uudessa" (2 Kor. 5,17) kristityssä. Eiköhän juuri tämän vuoksi pyhä Johannes Krysostomus sanonut: "Jos on rauha, niin tulee myös rakkaus. Ja päinvastoin, siellä missä on rakkaus, siellä

on myös rauha"¹⁾.

c) "Toteutettu rakkaus on kauneutta"²⁾.

Tämä suuren venäläisen teologin ja ajattelijapapin Pavel Florenskin vastaavassa yhteydessä esitetty ajatus uudesta, siihen asti jumaluusopilta varjoon jääneestä näkökulmasta korosti kauneuden ontologista merkittävyyttä maailmassa, nimenomaan: sen yhtäpitävyyttä rakkauden kanssa.

"Jumalan tunteminen avautuu ihmiselle ja ilmenee väistämättömästi toimivalla rakkaudella luontoa kohtaan, mikä on suotu minulle koettavaksi. Mutta luontoon osoitettu rakkaus koetaan kauneutena"³⁾. Kristityn hengellinen elämä ei ole mitään muuta kuin ihmissielun ja -ruumiin ikuisen kauneuden uudelleen luomista, minkä vuoksi, P.Florenskin mukaan, askeettisuus ei luo "hyvää" ihmistä vaan erinomaisen ihmisen, ja pyhien kilvoittelijoiden tunnusomainen erikoisuus on hengellinen kauneus, säteilevän, valoa levittävän persoonallisuuden häikäisevä kauneus, joka ei ole hengellisesti laiskan ja lihallisiin himoihin kiintyneen ihmisen saavutettavissa⁴⁾. Tämän vuoksi kristityn hengellisen täydellisyyden täytyy olla ympäristön tajuttavissa, ensiksikin esteettiseltä ja sen jälkeen

1) Pyhä Johannes Krysostomus. Teokset. osa XI. Pietari, 1905, s. 216.

2) P.Florenski. Totuuden pylväs ja perustus. Moskova, 1914, s. 75.

3) Sama teos, s. 83.

4) Sama teos, s. 99.

myös eettiseltä ja älylliseltä kannalta jne, sillä itse käsite "täydellisyys" puhuu jonkin asian äärimmäisestä loppuunastiviemisestä, täydellisen harmonian saavuttamisesta, jonkinlaisen laadun korkeimmasta asteesta.¹⁾

Lankeemus toi eripuraisuuden ihmisen koko koostumukseen antaen valheellisen itsehallinnon järjelle, sydämelle, ruumiille, mikä johti niiden väliseen julmaan taisteluun (vrt.: "Sillä sisällisen ihmiseni puolesta minä ilolla yhdyn Jumalan lakiin; mutta jäsenissäni minä näen toisen lain, joka sotii minun mieleni lakia vastaan..." (Room. 7,22-23). Ehjän yhtenäisyyden luominen omaan olemukseensa on sen tähden jokaisen kristityn tehtävä. Tällä yhtenäisyydellä on sielu, jossa kaikki sen tunteet, ajatukset, toiveet ja sisäiset liikkeet ovat täydessä tasapainossa ja yhteneväisyydessä, se on sielu, joka on henkisessä maailmassa, maailmassa, jossa on Jumala, omatunto ja ihmiset. Mutta millainen on saavutettu olotila? Se on olemukseltaan etsittävän "täydellisyyden side", ts. rakkaus (Kol. 3,14), sisäisen elämisen luonteeltaan se on rauha, sen henkistä rakennetta "tarkastellaan esineellisesti kuin kauneutta".

Kauneus on ontologista, jonka juuret ovat Jumalassa, se on yhtä olemusta oleva hengelliselle rauhalle ja tämän vuoksi sen kokemusperäisen tuntemisen välttämättömyys ja toteutuminen todellisessa elämässä on todella eräs syvimmistä teologisista perusteista kristityille ja kirkkoille niiden rakentaessa rauhaa kaikilla aloilla ja kaikilla ihmistenvälisten suhteiden tasoilla.

1) S.I.Ozhegov. Venäjän kielen sanakirja. Moskova, 1968.

III Materiaalis-psykologiset perusteet.

a) "Autuaita ovat rauhantekijät" (Matt. 5,9)

Usein "autuuden lauseiden" syvällisen hengellis-siveellisen sisällön varjoon jää niiden ensisijainen psykologinen painotus, joka toistetaan jokaisen lauseen lupauksessa: "autuaat". On ilmeistä, että "autuudella", jonka Vapahtaja mainitsee, ei tässä ole käyttäytymisnormien juridisen määräyksen luonnetta, kuten ei ole sellaista yleensäkkään missään evankelisessa käskyssä. Lauseet ovat "uuden ihmisen" ominaisuuksien kuvaus. Täten Herra Vuorisaarnassa painokkaasti korostaa uskovalle, että annetun käskyn tai ominaisuuden omaksuminen sisältää ihmiselle autuuden. Tässä kohdin luetellaan kussakin tapauksessa erikoisia hengellisiä hyveitä, jotka johtuvat käskyjen täyttämisestä, mutta nämä hyveet, paitsi niiden sanallista eroa, eivät ollenkaan erotu sellaisen kristityn tajunnassa, jolla ei ole vastaavaa hengellistä kokemusta. On kuitenkin tärkeätä, sekä mainituissa konkreettisesti tapauksessa että yleensäkin, korostaa sitä, että minkä tahansa käskyn täyttäminen, eli tarkemmin, kristityn henkkimä mikä/^{/tahansa} "uusi" ominaisuus liittyy aina autuuden sisäiseen kokemiseen, joka on jossain määrin erilainen joka käskyssä. Näitä "uusia" ominaisuuksia, jotka ovat Pyhän Hengen lahja tai hedelmä oikeille kristityille, kuvaa esim. Apostoli rakkaudeksi, iloksi, rauhaksi jne. (Gal. 5,22-23): kaikkialla Raamatussa korostetaan Kristuksen lain (Gal. 6,2) noudattajan henkistä tyydytystä, joka erinomaisuudessaan ei ole verrattavissa mihinkään maalliseen nautintoon (1 Kor. 2,9). Minkä tahansa käskyn täyttäminen tuo kristitylle autuuden

yhä syvemmän kokemuksen. Rauhantekijää kutsutaan Jumalan lapseksi, mikä ilmeisesti tuo ihmiselle suuren ilon olotilan, taivaallisen kunnian, valon jne. Tämä jo itsessään on olennainen virike rauhan käskyn täyttämiseksi ja se on samalla eräs kristillisen etiikan yleisperusteita yleensä.

b) "Kirkastakaa siis Jumala ruumiissanne"
(1 Kor. 6,20)

Eräs kristinuskon periaatteellisista tunnusmerkillisistä piirteistä verrattuna moniin uskonnollisiin ja filosofisiin oppeihin oli sen korkea käsitys ruumiista. Se ei ole sielun vankila, ei alhainen ja kehnö alku, ei myöskään omavarainen ja ainoa arvo; ei valistumattoman tajunnan harhakuva ja vielä vähemmän ihmisen viholinen. Mutta ruumis ei ole hänen sisin olemuksensa, vaan inhimillisen olemuksen erottamaton osa ja se kuten sielukin on Jumalan armosta kutsuttu pyhittymiseen ja iankaikkiseen autuaalliseen elämään. Ruumis yhdessä sielun kanssa tarvitsee lunastuksen, puhdistuksen synneistä, se tarvitsee parannusta himoista - näistä ihmiskunnan yleisistä sairauksista. "Mekin, - huudahtaa apostoli Paaveli, - huokaamme sisimmässämme, odottaen lapseksi ottamista, meidän ruumiimme lunastusta" (Room. 8,23). Koko ihminen eikä vain sielu "tulisi jumalallisesta luonnosta osallisiksi" (2 Piet. 1,4), sillä henkisesti ja ruumiillisesti hän yhtyy Jeesukseen pyhässä Ehtoollisessa. Ja tämä huoli ruumiista kristinuskossa käsittää, ei vain ruumiin ihanteellista (iankaikkista) olotilaa, vaan myös sen maanpäällisen

olemassaolon lankeemuksen olosuhteissa. Jumala itse huolehtii maallisesta olemassaolostamme siten, että jopa hiuksetkin ihmisen päässä ovat luetut (Matt. 10,30). On täysin selvää, että Jumala haluaa, että ihminen voisi iloita, ei ainoastaan sielulleen vaan myös ruumiillaan (Joh. 2,1-11). Jumalan sana ei jätä huomaamatta, ei halvenna eikä kiellä mitään, mikä on ruumiille ominaista ja välttämätöntä, vaan varoittaa ainoastaan siitä, etteivät ihmiset ruumiistaan huolehtiessaan kääntyisi himokkuuteen (Room. 13,14). Tämän vuoksi on ymmärrettävää, miksi Raamattuun sisältyy ankaria kehoituksia, ei ainoastaan maanpäälliseen (irinistiseen) ts. kokonaiseen ja henkiseen rauhaan, vaan myös kehoituksia, jotka koskevat tämän kokonaisrauhan konkreettista, pääasiassa ulkonaista puolta, shalomia, rauhaa, joka turvaa myös kaiken rauhallisen aineellisenkin (tämän sanan laajassa merkityksessä) elämän. Nämä kehoitukset todistavat Jumalan hyvästä tahdosta ei vain ihmisen henkistä vaan myös ruumiillista elämää kohtaan, mikä vuorostaan on kristityille ja kirkkoille yksi herättävistä syistä osoittaa vilpittöntä huolta ihmisten ulkonaisesta hyvinvoinnista, ja etupäässä "rauhallisista ajoista" Kristuksen ikuisen sanan ohjaamana: "Näitä tulisi noudattaa, eikä noitakaan siksä jättää" (Matt. 23,23).

c) "Niin valitse siis elämä"¹⁾
(5 Moos. 30,19)

Jos tarkastellaan huolellisesti sitä, mihin vie, ei edes sota,

1) Tämä niminen on SNTL:n ja USA:n kirkkojen edustajien yhteinen julistus, joka hyväksyttiin Geneven konsultaatiossa maaliskuussa 1979 aiheesta Kirkkojen vastuusta aseistariisunnasta.

vaan jopa sen painajainen; - kansainvälinen jännitys, kansojen keskinäinen epäluuloisuus ja siitä johtuva kilpavarustelu, - niin heti voi nähdä erään kirkkojen rauhantaistelun olennaisimmista teologisista perusteista. Jo nyt riistetään leipä sadoilta miljoonilta nälkäänäkeviltä ja köyhiltä, jo nyt miljoonat sairaat ja kärsivät eivät saa yksinkertaisintakaan lääketieteellistä apua, jo nyt lukutaidottomuus pitää kokonaisia kansoja hädänalaisessa tilanteessa, jo nyt syntyy pelkoa ilmestyskirjan onnettomuuksista, joihin ihmiset joutuvat ja joissa he "menehtyvät" (Luuk. 21,26), - ja kaikki tämä samaan aikaan kun pääasiassa rikkaat kansakunnat kuluttavat yli 1 miljardia dollaria päivässä kuolettavien aseiden tuottamiseen. Mitä suurimman järjen kehityksen, kunnian ja riemuvoiton vuosisadalla tapahtuu tämän järjen historian suurin alennus ja huonoon maineeseen saattaminen. Havaittavissa on kauhea tendenssi ihmiskunnan kaikkien perusihanteiden kukistamiseen, sen kaikkien arvojen devalvaatioon: henkisten, moraalisten, älyllisten. Kuten aivan oikein on mainittu asiakirjassa "Niin valitse siis elämä", ainoa palkinto (kilpavarustelusta - A.O.) on moraalisen tyhjyyden leviäminen, kyynisyys ja toivottomuus.¹⁾ Se missä määrin kaikki tämä "vastaa" kristillisiä ihanteita, on ilmeistä. Sen tähden aktiivinen taistelu Kirkoille ominaisin keinoin tätä "monipäistä ja monisarvista" "syvyyksistä nousevaa petoeläintä" vastaan (Ilm. 11,7) on nykyaikana ehdottoman välttämätöntä. Ihmiskunta on jo lähes täysin saavuttanut sen rajan, jolloin jäljellä on valinta

1) Moskovan Patriarkaatin Aikakauslehti, 1953, 11-12, s.32

vain ikuisen elämän ja ikuisen kuoleman välillä - tertium non datur. Ja jos kristinusko tutkii elämää Jumalan suurimpana luomistytönä, niin se sitoutuu myös olemaan sinä "pidättävänä" (2 Tess. 2,7) alkuna, joka sulkee kuoleman tien kaikissa sen muodoissa ja ilmentymissä. "Meidän on pyrittävä tunnustamaan jokaisen yksityisen ihmisen ja jokaisen kansan oikeus elämäään. Taistelu tämän oikeuden puolesta on myös taistelua kansojen välisen rauhan puolesta"¹⁾, - kehoitti edesmennyt Pyhin Patriarkka Aleksei ilmaisten monien miljoonien kristittyjen tahtoa ja ajatuksia.

IV "Mutta mitä te teette koston päivänä"

(Jes. 10,3)

Esitetyt teologiset käsitykset heijastavat nähtävästi tiettyssä määrin yleistunnustuksellisia vakaumuksia kristillisen suhtautumisen perusteista rauhan vahvistamiseen maan päällä. Ja se, että tällaisia perusteita periaatteessa on olemassa, ei vain rohkaise ja pane iloitsemaan, vaan myös asettaa uusia velvoitteita kirkkoille tutkittaessa ja etsittäessä tehokkaampia muotoja ja keinoja yhteiseksi todisteeksi rauhalle ja solidaariselle taistelulle jännityksen lieventämisen puolesta. Venäjän Ortodoksinen Kirkko ilmaisi suhtautumisensa sodan ja rauhan ongelmaan korkealla virallisella tasolla vuoden 1971 Paikallisessa Kirkolliskokouksessaan, joka hyväksyi selvän rauhanohjelman ja joka tuli perustaksi monille Venäjän Ortodoksisen Kirkon järjestämille suurille kansainvälisillä

1) Patriarkka Aleksei. Saarnat, puheet, kirjeet. Moskova, 1954 osa 2, s. 137

rauhankonferensseille ja muille lukuisille rauhantoimille. Kaikki nämä teot liittyvät vastaavaan teologiseen työhön sekä Kirkon sisällä että myös kristittyjen kesken. Eräs merkittävistä sen laatuaisista analyyseistä oli esim. SNIL:n ja USA:n kirkkojen edustajien yhteinen julkilausuma "Niin valitse siis elämä", jonka viimeiset rivit kuvaavat hyvin realistisesti nykyajan tärkeintä vaihtoehtoa: "Lopultakin, veljet ja sisaret, kiinnitämme huomiomme arvovaltaiseen ennustukseen, että ydinsodan mahdollisuus tulee 1990-luvulla todennäköiseksi. Tuona hyvin uhanalaisena vuosikymmenenä lähestymme tuhatlukumme loppua. Jo nyt vain kaksikymmentä vuotta erottaa meidät siitä hetkestä, jolloin meitä kehoitetaan rukouksin viettämään vuosi 2000 Herramme ja Jeesuksen Kristuksen Vapahtajamme, Rauhanruhtinaan syntymästä lukien. Miten me kohtaamme tämän päivän? Missä tilassa me esittelemme planeettamme Luojalles: tuleeko se olemaan kukkatarha vai eloton, poltettu, autioitunut maa?

Ja niin, Herra taas esittää meille vaihtoehdon, elämä tai kuolema, siunaus tai kirous: niinpä valitkaa elämä siten, että te ja jälkeläisenne voisivat elää¹⁾. Yhä merkittävimmät kristilliset ja ei-kristilliset voimat planeetallamme tekevät tämän siunauksellisen valinnan. Mutta pysyvän rauhan saavuttamiseksi nykyaikana kristittyjen on enemmän kuin koskaan ponnisteltava, sillä he tietävät, "että Herran päivä tulee niinkuin varas yöllä" (1 Tess. 5,2).

1) Moskovan Patriarkaatin Aikakauslehti, 1979, N:o 6, s.33

USKO JA RAKKAUS PELASTUKSESSA

Esitelmä Venäjän Ortodoksisen
Kirkon ja Suomen Evankelis-luteri-
laisen kirkon teologiien neuvottelu-
kokouksessa

"Sinappi V" - 1980

Tuntuisi siltä, että niiden käsitteiden teologinen tutkiminen, joita laajalti käytetään arvioitaessa mitä erilaisimpia, teologi-
sesta aihepiiristä usein kovin kaukaisilta tuntuvia elämänilmiitä, ei pitäisi olla kovin vaikeata: sellaiset tunneilmiöt kuten usko ja rakkaus ovat nähtävästi ihmisen psyykelle ominaisia ja käsit-
tävät jokaisen ihmisen sisäisen, mutta jatkuvasti ulkopuolelle ilmenevän, henkisen elämän erottamattomat ainekset. Todellisuudessa kuitenkin nimenomaan näiden elämysten universaalisuus, se, että ne esiintyvät melkein rajattoman erilaisissa muodoissa eri henkilöiden henkisessä elämässä, vaikeuttaa huomattavasti niiden teologista ymmärtämistä.

Itse asiassa sellainen elämänilmiö kuten r a k k a u s sisältää paljon aspekteja ja se toteutetaan hyvin eri tavoin. Täällöin se yleisen näkemyksen mukaan voidaan ymmärtää puhtaasti maallises-
sa merkityksessä. Sitä suuremmalla syyllä, ja rakkaudella teologi-
assa on erittäin pluralistinen merkitys, ei ainoastaan vaakatasos-
sa sen uskonnollisten teologisten vivahteiden joukossa, vaan myös pystytasossa sen enemmän tai vähemmän syvän ymmärtämisen ilmetes-
sä. Samaa voidaan sanoa myös u s k o s t a, joka, kuten yritämme osoittaa, on laajentunut käsittämään aspekteja, jotka menevät kauas sen uskonnollisen sisällön ulkopuolelle. Sellaisten ilmiöiden kun-
ten usko ja rakkaus analysoinnin vaikeus on myös siinä, että emo-
tioita ei helposti voida järkiperäisesti tutkia: psykologisten elämysten luonnollisin ja suurin tutkimustapahan on itsetutkis-
kelu, mutta jonkin tunteen vallassa olevan henkilön kyvykkyys itse-
tutkiskeluun on yleensä heikko; huomio tuntuu pyrkivän vain tunteen

kohteeseen (rakkaus, viha, toivo, inho yms.), eikä enää riittä-
itsetutkiskeluun.

Mitä tulee p e l a s t u k s e e n - kolmanteen henkisen
elämän käsitteeseen tässä esitelmässä, niin me olimme aivan äs-
kettäin todistajina skandaalimaiselle yritykselle poistaa pelas-
tus-käsitteestä sen uskonnollinen, siihen lujasti vakiintunut sis-
ältö: juuri näin on arvioitava v. 1972 Bangkokissa pidetyn kon-
ferenssin "Pelastus tänään" ilmapiiri, jolloin pelastus-käsitteen
nimiin vietiin mitä tahansa paitsi iankaikkista elämää Jumalan
kanssa, joka on tämän termin alkuperäinen sisältö ja joka määrit-
telee kristityn suhtautumisen yksityiseen ja häntä ympäröivien
ihmisten elämään. Pelastukselle ongelmana antoivat monet tämän
konferenssin osanottajat sosiaalisen, puhtaasti maallisen tulkinnan,
mikä näkyy myös Bangkokin konferenssin loppuasiakirjoistakin eikä
ole lakannut vielä tänä päivänäkään määrättyllä tavalla vaikutta-
masta ekumeeniseen työhön eri ryhmissä ja eri tasoilla.

On kuitenkin myönnettävä, että vaikeuksien ohella on paljon
seikkoja, jotka helpottavat tämän aiheen tutkimista. Niitä ovat:

1) Kaikkien sielullisten elämysten psykologinen samankal-
taisuus, joka perustuu ihmisten henkisen elämän samankaltaisuu-
teen;

2) Elämysten välitön tavoitteellisuus, jota onnistuneesti
täydentää mahdollisuus tutkia näitä elämyksiä epäsuorin metodein
(esim. niiden ulkonaisia ilmentymiä ja vaikutusta todellisuuteen
jne.);

3) Henkisen elintoiminnan, mukaanlukien myös tunnepohjaisen
toiminnan kuvaus ja arviointi Jumalallisessa ilmoituksessa.

Tämä objektiivitavoitteinen arvovaltainen kriteeri tekee
mahdolliseksi välttää yksipuolinen subjektiivisuus inhimillisiä
elämyksiä tutkittaessa.

Kuten eräässä tämän esitelmän pitäjän kirjoituksessa^{x)} melko tarkasti on osoitettu, sana pelastus on monitahoinen. Kuten edellä jo mainittiin, sille usein annetaan erittäin maallinen sisältö, joka liittyy jokapäiväiseen sanastoon. Pelastuksesta puhutaan kuin vapautumisesta vakavasta vaarasta, joka uhkaa yksityisen henkilön, yhteiskunnan ja koko kansan elämää tai ainakin terveyttä ja elämänolosuhteita. Tässä merkityksessä löydämme hyvin usein pelastus-käsitteen Vanhan testamentin sivuilta. Monista esimerkeistä esitämme vain kaksi tyypillisintä: "Daavid pakeni ja pelastui sinä yönä" (I Sam. XIX,10); "tuli sanansaattaja Jobin luo ja sanoi: Vain minä yksin pelastuin" (Job. I,14-15).

Usein kuitenkin tarkoitetaan Jumalan suorittamaa pelastusta myös arkipäivän vaaroilta ja vastoinkäymisiltä. Siten siis psalmeissa usein puhutaan Jumalan suorittamasta pelastuksesta Hänen välitsemälleen kansalle: &)

tai profeetoilta: "Hän on sinun aikojesi vakuus ja avun (venäl. Raamatussa: "pelastuksen") runsaus (Jes. XXXIII,6). Mutta profetoilta voi löytää ilmauksia, jotka on helppo ymmärtää jo eskatologisessa merkityksessä: "Minä panen Sinut pakanain valkeudeksi, että minulta tulisi pelastus maan ääriin asti" (Jes. XLIX,6). &)

Ja Uusi testamentti on täynnä mainintaa pelastuksesta sen kaikkein maallisimmassa mielessä, jolloin Itse Vapahtaja, parantaessaan sairaita ja auttaessaan ihmisiä kriittisissä tilanteissa, usein nimitti näiden tekojensa tuloksia pelastukseksi: "sinun uskosi on tehnyt sinut terveeksi (venäl. Raamatussa: 'pelastanut'" (Mark. V,34 jne.)

Fyysisestä kuolemasta vapauttamisesta, jota Jeesus nimittää pelastukseksi, voimme lukea esim. Matt. XXIV,22; Mark. XIII,20;

x) "Pelastus - vapautus" (Raamatun terminologian tutkimus).

Esitelmä Venäjän Ortodoksisen Kirkon ja Roomalais-katolisen Kirkon neuvottelukokouksessa Trentossa (Italia), kesäkuu 1975, (konekirjoitettuna).

Luuk. IX,56 jne. Kuitenkin pääasia, jonka Jeesus Kristus on suorittanut ja jonka tähden hän tuli ihmiseksi, tuli maailmaan, kärsi, kuoli ja heräsi kuolleista, on ihmiskunnan pelastaminen synnistä, tuomiosta ja kuolemasta. Tämä täydellinen ja universaalinen, kaikkien saavutettavissa oleva pelastus on koko Evankeliumin ja Uuden testamentin keskipiste ja olemus, joka solmittiin ihmisten ja Jumalan välille jumalallisesta aloitteesta huolimatta ihmisten synnillisestä vieraantumisesta Jumalasta, huolimatta kärsimyksestä, josta kauniisti puhutaan pyhän Johannes Krysostomuksen liturgian anaforassa: "ja langenneet olet jälleen herättänyt etkä ole luopunut kaikkea tätä tekemästä siihen asti, kunnes olet saattanut meidät taivaaseen ja olet lahjoittanut meille tulevan valtakuntasi"

Kuitenkin ortodoksinen jumaluusoppi erottaa tarkasti objektiivisen, meidän tahdostamme riippumattoman, Jeesuksen Kristuksen jumalallisesta tahdosta suorittaman koko ihmiskunnan pelastuksen (I Tim. II,4; Room. V,8; Joh. IV,10), ja henkilökohtaisen subjektiivisen pelastuksen, joka sisältyy Jeesuksen suorittaman pelastuksen henkilökohtaiseen omaksumiseen uskon kautta Jeesukseen Herrana ja Vapahtajana, Hänen kirkkoonsa liittymisen kautta kasteessa (Joh. III,5); Mark. XVI,16; Matt. XXVIII,19), rakkautta Jumalaan ja ihmisiin Pyhän Hengen voimalla ja töillä herättävien ja kehittävien siunauksellisten keinojen hankkimisen ja omaksumisen kautta.

Niinpä, henkilökohtainen pelastus on kirkastumista, lähenytymistä Jumalaan, iankaikkisen elämän omaksumista uskon, toivon ja rakkauden (I Kor. XIII,13) tiellä. Mutta pelastuksella kirkko käsittää myös tämän prosessin päämäärän: kuulumisen valittuun joukkoon, kuninkaalliseen papistoon, pyhään kansaan (I Piet. II,9). Tämä on autuaallinen kilvoittelu, joka alkaa tässä elämässä ja siirtyy iankaikkiseen elämään Taivasten Valtakunnassa, jonka Jumala on valmistanut Häntä rakastaville (I Kor. II,9; Joh. XIV,2-3). Samalla tavoin iankaikkinen pelastus, joka on ajankohtainen ja kaikkein elintärkein tehtävä jokaiselle ja joka olemukseltaan on eskatologinen, on kristityn pyrkimysten ja koko elämän päämäärä.

USKO - henkisen elämän ilmiö sanan kaikkein yleisimmässä ja laajimmassa merkityksessä, on eräs reaktio ulkopuolelta saatuun

tietoon (Room. X,17). Tämä reaktio käsittää ennen kaikkea saadun tiedon positiivisen arvioinnin asiaankuuluvaksi objektiiviseksi totuudeksi. Jos tieto ei aiheuta tällaista reaktiota, se merkitsee sitä, että tieto on joutunut epäilyksen alaiseksi ja positiivinen arvio sen luotettavuudesta tiedonsaajan mielestä saavutetaan vasta sen jälkeen kun tieto on tarkistettu. Tässä tapauksessa puuttuu u s k o ja sen sijasta vallitsee epäily siitä seuraavine kokemusperäisine tarkistuksineen, jonka tuloksena tieto sitten vahvistetaan tai hylätään.

Ei ole vaikeata havaita, että vain verrattain merkityksellisen osan kaikesta saamamme ja omaksumamme tiedon määrästä me itse alistamme kokemusperäisen tarkistuksen alaiseksi; suurin osa tiedosta otetaan vastaan "uskon asiana", vaikkakin tieto yleisesti ottaen olisikin mahdollista tarkistaa. Tällaisia ovat pääasiassa tiedot milto tahansa luonnontieteen alueelta alkaen aivan alkeellisista tiedoista erittäin monimutkaisiin yleistyksiin saakka. Jonkin tiedon tiivis ja systemaattinen vastaanottaminen tai sellaisten tietojärjestelmien omaksuminen, jotka muodostuvat erillisistä, keskenään sopusoinnussa olevista elementeistä ja joiden aitous kussakin erillisessä tapauksessa otetaan "uskon asiana", mutta jota jatkossa ei kokemuksen perusteella kuitenkaan kumota, vie varmuuteen, jolla ymmärretään syvää vakuuttuneisuutta määrättyjen tilanteiden tai jopa tietojärjestelmien aitoudesta. Juuri "ojentautumiseksi sen mukaan mikä ei näy" määrittelee uskon Raamattu hyvin tunnetussa tekstissään (Hebr. XI,1).

Samassa kohdassa usko määritellään myös "luottamukseksi siihen, mitä toivotaan". Tässä on kysymys uskon toisesta ulottuvuudesta, paljon monimutkaisemmasta ja korkeammasta kuin tiedon yksinkertaisesta omaksumisesta tarkistamatta, ja luottamisesta jonkin tietojärjestelmän todenperäisyyteen: kysymys on luottamuksesta eri henkilöihin, henkilöryhmiin, joita todellisessa elämässä yhdistää yhteinen alue tai harjoittamansa yhteiskunnallinen asema ja lopulta, luottamuksesta kokonaisiin organisaatioihin tai laitoksiin.

ajattelun ja luomisen piirissä ihminen tässäkin hallitsee tietoa-aineiston pääasiassa "uskon asiana" luottaen Kirkkoon ja sitä kautta opetettavaan Sanaan. Sellaiset totuudet kuin JUMALAN kolmiyhtey-ys, jumalallisen ja inhimillisen luonnon ja tahdon yhteys JEESUK-SESSA, samoin kuin uskonnollisen elämän ulkoisten rituaalien sym-boliikka eivät ole kokemusperäisen omaksumisen kohteena ja ne omak-sutaan Kirkolta uskoen sen auktoriteettiin, jota ihmisen uskonnol-linen tarve tukee.

Jättäen sivuun kaikenlaisen tiedon, mm. kokemusperäisen, gnoseologisen ongelman, siirrymme yksityiseen, mutta meitä kuitenkin eniten kiinnostavaan kysymykseen uskonnollisen tiedon saamisesta ja omaksumisesta.

On aivan ilmeistä, että tätä asiaa koskee kaikki, mitä yllä on sanottu tiedosta yleensä. Suurimman osan uskonnollista tietoa saamme vanhemmilta, kasvattajilta, uskovaisilta tuttavilta, papis-tolta ja hengellisissä oppilaitoksissa erityisten kirkollisten oppi-aineiden opettajilta. Tähän epäsuoraan tietoon sisältyvät tiedot siitä, mistä muodostuu ja on muodostunut muiden, osittain aikalais-temme, mutta etupäässä kauan ennen meitä eläneiden henkilöiden ko-kemuksen sisältö. Näin siis tiedämme Jeesuksen maallisesta elämästä pääasiassa Hänen oppilaidensa, evankelistojen, kertomuksista ja osittain, vaikkakin niukemmista, mutta apologeettisesti arvokkaista heidän ei-kristittyjen aikalaistensa, juutalaisten, roomalaisten ja muiden todistuksista. Niinpä me siis saamme tietää kirkollisen elämän eri tapahtumista kahden vuosituhannen aikana kirkollisista aikakirjoista, kirkollisten ja maallisten historioitsijoiden teok-sista, pyhien elämäkertoista, arkeologisesta tutkimusmateriaalista ja muista lähteistä.

Kaikki tämä muodostaa uskonnollisen tietomäärämme, jonka monet, jotka eivät usein omaa edes alkeellisintakaan henkilöko-h-taista kokemusta, omaksuvat vain "uskon asiana" luottaen niiden auk-toriteettiin, joilta ovat nämä tiedot saaneet, ennen kaikkea Kirkon auktoriteettiin, joka vuosisatojen ajan on säilyttänyt, avannut, välittänyt ja levittänyt kristillistä tietoa, toisin sanoen saarnaa

AINOASTA TOTISESTA JUMALASTA ja HÄNEN LÄHETTÄMÄSTÄÄN JEESUKSESTA KRISTUKSESTA (Joh. XVII,3), joka muodostaa perustan ja olemuksen kaikelle sille, mikä ihmisen on tunnustettava saavuttaakseen iankaikkisen elämän.

Kaikki sanottu liittyy myös puhtaasti mystiseen kokemukseen, joka on huomattava osa siirtyvää uskonnollista tietoa. Uskonnollisen uskon ja jokapäiväisessä elämässä esiintyvän uskon ja luottamuksen välisen sukulaisuuden havaitsivat jo muinaiset kirjoittajat. Niinpä pyhä Kyrillos Jerusalemlainen (k. 386) kirjoitti: "Emme ainoastaan me, jotka uskomme Jeesuksen nimeen, syvästi kunnioita uskoa, vaan kaikki sekin, mikä maailmassa tehdään jopa Kirkolle vieraiden ihmisten toimesta, toteutuu uskon avulla. U s k o s s a vahvistuu maanviljelys, sillä se, joka ei usko keräävänsä hedelmiä, ei tule kestävänsä työn vaivaa. Usko johtaa merenkävijöitä, kun he uskoessaan kohtalonsa pienelle puunpalaselle, pitävät tahdon epävakaista pyrkimistä parempana kuin kovaa maata, ja antautuvat merimatkalle tuntemattomien toiveiden vallassa oman itsessään uskon, joka on heille parempi turva kuin mikään ankkuri"^{x)}

Kun me asetamme yhtäläisyysmerkin maallisen ja hengellisen tiedon omaksumisen välille, aineellisten ja henkisten ilmiöiden tuntemisen välille, meidän ei pidä luulla, että uskonnollinen tieto kuitataan tällaisen asiamateriaalin omaksumisella. Kuten alla olevasta voidaan havaita, niiden perustarauhien tietäminen, joissa ilmenee Jumalan tahto meidän pelastumiseksemme, ei kuitenkaan riitä, niin välttämätöntä kuin onkin, tämän pelastuksen toteutumisella. Samalla kun minkä tahansa maanpäällistä maailmaa koskevien tosiasioiden tietämiseksi riittää yleensä vain henkemme järkiperäinen toiminta, jumalantunteminen vaatii kaikkien tähän prosessiin kuuluvien toimivien osien täydellistä osanottoa, mukaanlukien myös tunteet ja tahto, se vaatii tiedostavan tekijän koko persoonallisuuden määrätietoista pyrkimistä.

USKO, positiivisena suhtautumisena tietoon sen puhtaassa ilmenemismuodossa, on erittäin järkiperäinen ilmiö, jota ei edes

x) Pyhä Kyrillos Jerusalemlainen, "Opetussuarna 5".
Lainaukset Ortodoksisen Katekismuksen mukaan, Kiova 1907, s.4.

voida nimittää emotioksi, vaan siihen voi olla liittymättä minkäänlaisia emotioita. Tuskinpa tutustuminen esim. sellaiseen geometriseen teoreemaan tai tosiasiaan kuin että Maan ja Kuun välinen etäisyys on n. 360 tuhatta km, voi aiheuttaa minkäänlaisia intensiivisiä positiivisia tai negatiivisia tunteita.

Kuitenkin tiedon jatkuva vastaanottaminen sitä seuraavine systematisointineen voi jo aiheuttaa tunteenkaltaisen elämyksen, esim. kunnioituksen tai kiitollisuuden henkilöön tai laitokseen, joka on ollut tiedon lähteenä tai välittäjänä. Koska kaikki systematisoitu tieto yhdessä määrää maailmankatsomuksen, se välittömästi koskettaa tunne-elämän aluetta, vaikuttaa siihen ja aiheuttaa tiettyjä tunteita, jotka eivät suuntaudu ainoastaan tiedon lähteeseen vaan myös tiedon sisältöön.

Siten siis tutustuessaan kosmografiaan ihminen voi kokea hämmästyksiä ja esteettistä tyydytystä (mutta joissakin tapauksissa päinvastoin kauhua) maailmankaikkeuden rajattomuuden edessä, siinä havaittavien olemassaolon lainalaisuuksien edessä ja maailmanrakenteen kauneuden ja suuruuden edessä.

Jos samanaikaisesti, ennemmin tai myöhemmin sama ihminen saa lisäksi tietoonsa uskonnollisia peruskäsitteitä Jumalasta maailmankaikkeuden Luojana ja Lainsäätäjänä, paikasta, jossa ihminen - jumalankuva - toimii sekä maailmanrakenteen lopullisesta kohtalosta, voi syntyä suuri määrä emotioita, jotka kuuluvat "uskonnollinen tunne"-nimityksen alle; näihin tunteisiin kuuluvat hartaus, riippuvuuden aistiminen ja tähän liittyvä pelko, siihen kuuluvat kiitollisuus ja toivo JUMALASSA ja r a k k a u s HÄNEEN.

Monet näistä tunteista menevät jo uskon rajojen ulkopuolelle tämän sanan varsinaisessa, ahtaassa merkityksessä. Kuitenkin sellaisten tunteiden pienimmäksi määräksi, jotka tiiviisti liittyvät muiden muassa ja erityisesti uskonnollisen tiedon omaksumiseen "uskon asiana", on erotettava uskollisuus, jolla tarkoitetaan lujaa emotionaalisesti värittyä ja intensiivisen positiivista suhtautumista tiedon varsinaiseen kohteeseen, tiedon koko määrään ja vihdoin, sen lähteeseen.

USKOLLISUUS on uskon korkein ja monimutkaisin muoto; sen selvimmän ilmauksen löydämme uskonnollisilta alueilta, vaikka se voikin ilmetä, ei ainoastaan suhteessa Jumalaan (yllä mainitussa tapauksessa tiedon kohteeseen), Kirkkoon (tietolähteeseen) ja uskonoppiin (tietojärjestelmään), vaan myös suhteessa aivan muihinkin kohteisiin mitä erilaisimmilla alueilla. Tällaista on uskollisuus tieteeseen, taiteeseen, synnyinmaahan ja kansaan, perheeseen, yksittäisiin henkilöihin jne.

Kun uskollisuus kerran syntyy ja kehittyy, sillä on stimuloiva vaikutus uuden, samasta lähteestä olevan tiedon vastaiseen luottavaiseen vastaanottamiseen ja omaksumiseen, jolloin luottavaisuus saavuttaa sellaisen voimakkuuden, että epäilyksille ei jää sijaa edes siinä tapauksessa, että henkilökohtainen kokemus on ristiriidassa (todellisessa tai siltä tuntuvassa, se on subjektiivisella tasolla samantekevää) samasta tietolähteestä saadun uuden tiedon kanssa.

Siten ihminen, joka antautuu ateistis-materialistiselle maailmankatsomukselle, osoittautuu monissa tapauksissa kykenemättömäksi vaikuttamaan hänet kumoaviin tietoihin, kun on kysymys historiallisesta ja jokapäiväisestä kokemuksesta, mm. materiaallisen maailman (luonnon) tarkastelusta, henkilökohtaisesta itsetunnosta, siiveellisistä tunteista ja muista tiedoista, jotka vakuuttavasti puhuvat Jumalasta Ainoana Periaatteena ja olemassaolon Alkuvoimana. Samalla tavalla on ihminen, joka antautuu jollekin uskonnolle eli tarkemmin sanottuna Jumalalle, josta saarnaa ja julistaa kyseinen uskonto, myös taipuvainen varauksettomasti ja kritiikittömästi vastaanottamaan ja omaksumaan uskonnollista tietoa, tietenkin jos hän on vakuuttunut sen jumalallisesta alkuperästä. Juuri samalla tavoin hän tuntuu suhtautuvan peräänantamattomasti kokemuksen tuomiin tietoihin, jos ne ovat ristiriidassa arvovaltaisen uskonnollisen tiedon sisällön kanssa.

Uskon pluralismi henkisen elämän ilmiöinä heijastuu selvästi Raamatussa. Uskon yksinkertaisempi ilmentymä on "ojentautuminen sen mukaan, mikä ei näy" (Hebr. XI,1); suostumus uskonnollisen tiedon sisällön kanssa ilman sen tarkistamista kokemuksellisesti ilmenee

eräässä seuraavista saman luvun riveistä: "Mutta ilman uskoa on mahdoton olla otollinen; sillä sen, joka Jumalan tykö tulee, täytyy uskoa, että Jumala on ja että hän palkitsee ne, jotka häntä etsivät" (Hebr. XI,6). Tässä uskolle, huolimatta sen annetuissa teoksissa puhtaasti järkipäisyydestä (tunteesta vapaasta) luonteesta, annetaan siveellisessä mielessä uskonnollinen arvostus: se on ehtona jumalanetsinnälle, Jumalalle otollisena olemiselle ja sitä seuraavalle hyvälle palkinnolle, ts. niille hyvillä keskinäisillä suhteilla Jumaluuden kanssa, joihin pyrkiminen muodostaa minkä tahansa uskonnollisen elämyksen erottamattoman aineksen.

Paljon suuremman siveellisen arvon ja vaikutuksen antaa Jeesus itse sen sadanpäämiehen uskolle, joka tuli pyytämään palvelijansa parantamista: "Totisesti minä sanon teille: en ole kenelläkään Israelissa löytänyt näin suurta uskoa" (Matt. VIII,5-10), sanoo HÄN. On ilmeistä, että sadanpäämiehen uskolle oli ominaista syvä usko Jeesukseen, mikä pohjautui varmuuteen hänen yliluonnollisista kyvyistään. Sadanpäämiehen mielessä hänen toivomansa tapahtuma tuntui toteutuneelta jo ennen sen tosiasiallista suorittamista, ts. tässä usko ei enää ole vain "ojentautumista sen mukaan, mikä ei näy" vaan myös "luja luottamus siihen, mitä toivotaan" (Hebr. XI,1). Ja siten siis luottamus liittyy toivoon, toisin sanoen toiveeseen luottamuksen kohteeseen, uskonnollisessa mielessä Jumalaan.

Vielä suuremman voiman, lujisuuden ja jopa totaalisuuden saavuttaa usko, jota osoitti Abram rajattomassa uskollisuudessaan Jumalalle. Ja ehdoton tottelevaisuus käskylle jättää maansa ja lähtee "tietämättä, minne oli saapuva" (Hebr. XI,8) ja luottaen täysin lupaukseen pojan saamisesta vanhuudessa (1 Moos. XVIII) ja vihdoin - uskon huippu - valmius uhraamaan ainoan poikansa (1 Moos. XXII; Hebr. XI,17-19), kaikki tämä yhdessä muodostaa Jumalaa kohtaan osoitetun uskollisuuden, sielun tilanteen, jossa usko saavuttaa korkeimman, lujimman, horjumattomimman tilansa, jossa usko tulee uskollisuudeksi kuolemaan saakka, joka seppelöidään iankaikkisen elämän kruunulla (Ilm. II,10). Totisesti, "Abram uskoi Herraan, ja Herra luki sen hänelle vanhurskaudeksi" (1 Moos. XV,6; Room. IV,3).

puutteellinen syvällinen ymmärtäminen voi vääristellä ihmisen suhdetta Jumalaan suuntaamalla hänen käyttäytymisensä harhateille ja siten aiheuttaa hänelle iankaikkisen pelastuksen menettämisen.

Usko pelastuksen todellisena ja välttämättömänä keinona on kristillisen ilmoituksen päämäärä, se on pääasiallinen, mitä Jumala odottaa ihmisiltä, joiden pelastuksen tähden HÄN lähetti Oman Poikansa maailmaan "ettei yksikään, joka häneen uskoo, hukkuisi, vaan hänellä olisi iankaikkinen elämä" (Joh. III,16). JEESUKSEN ensimmäinen kehoitus HÄNEN ilmestyessään julkisuuteen kuului: "Tehkää parannus ja uskokaa evankeliumiin" (Mark. I,15).

Auttamalla kärsiviä ihmisiä jumalallisen voimansa ilmentymillä Jeesus asetti uskolle yhden ainoan ehdon: "Älä pelkää, usko ainoastaan" (Mark. V,36; Luuk. VIII,50). "Kaikki on mahdollista sille, joka uskoo" (Mark. IX,23), "sinun uskosi on tehnyt sinut terveeksi" (Mark. V,34; Luuk. VII,50). &)

Mutta usko, kaikkien evankelistojen yksimielisen todistuksen mukaan, ei ole välttämättömyys vain Jumalan armon ja avun parantamiselle maanpäällisessä elämässä, vaan (ja tässä on sen suuren merkityksen pelastusopillinen ydinkohta) myös iankaikkisen pelastuksen saamiselle: "Joka uskoo ja kastetaan, se pelastuu; mutta joka ei usko, se tuomitaan kadotukseen" (Mark. XVI,16). Tällöin pelastuksen ehtona ei tunnu olevan usko Jumalaan yleensä, vaan nimenomaan Hänen maailmaan lähettämänsä Ainosyntyisen Jumalan Pojan kautta: "Joka uskoo Poikaan, sillä on iankaikkinen elämä; mutta joka ei ole kuuliainen Pojalle, se ei ole elämää näkevä, vaan Jumalan viha pysyy hänen päällensä" (Joh. III,36), sillä Jumalan poika tuli maailmaan juuri sen tähden, että jokaisella, joka näkee Pojan ja uskoo Häneen, on iankaikkinen elämä (Joh. VI,40; vrt. III,16).

Lyhyesti kerraten Alkukirkon yksimielisen mielipiteen uskosta pelastuksen välttämättömänä ehtona, Apostoli kirjoitti: "Mutta ilman uskoa on mahdoton olla otollinen" (Hebr. XI,6). Usko on niin välttämätön, että jopa sen horjumista uhataan kadotuksella (Hebr. X,39). Pelastus uskossa Isään Jumalaan, joka meille avautuu Pojassa Pyhän

Hengen voimalla ja toiminnalla, on yleiskristillinen vakaumus, niin syvästi kirkolliseen tietoisuuteen juurtunut, että viimeisten sadan-
~~ja kahdensadan~~ vuoden aikana laajalle levinneet yritykset teologisesti luoda mahdollisuus kirkon ulkopuoliseen jopa yleensä uskonnon ulkopuoliseen pelastukseen aiheuttavat suurimmassa osassa uskovia pelkoa humanistisen synkretismin sekaantumisesta kristillisen pelastusopin "kaikkein pyhimpään", toisin sanoen humanistisesti asennoituneiden ammatti- ja ei-ammattiteologioiden yrityksinä tarjota toivotta-
va todellisen sijaan, yrityksiä, jotka suhtautuvat selvällä halveksunnalla yllä esitettyihin ja monein muihin Jumalan Sanan yksiselitteisiin todistuksiin.

Mutta sitten syntyykin kysymyksiä, ja ensimmäinen niistä on, mikä on se usko, jonka kautta voimme pelastua?

Olemme nähneet, että sanalla "usko" ymmärretään toisilleen sukua olevia mutta kaikki kuitenkin erilaisia, elämyksiä. Tokihan Jumalan olemassaolon rauhallisen tunnustamisen ja jopa kuolemaan asti Hänelle uskollisena olemisen välillä on valtava ero. Toinen kysymys: jos kaikki ovat samaa mieltä siitä, että usko on välttämättömän pelastukselle, niin merkitseekö tämä sitä, että usko riittää ihmiselle vai vaatiiko täyttäminen vielä muitakin ehtoja? Tästä alkavat erimielisyydet, jotka osittain ovat syntyneet Raamatun eri kohtien erilaisen painotuksen pohjalta, mutta pääasiassa poleemisesti kärjistyneessä ennakkoluuloisuudessa, joka pakottaa monet koke-
maan epätervettä iloa tutkiessaan eri mieltä olevien ^{sellaisia/}veljien/näke-
myksiä jostakin, jotka ensi silmäyksellä ovat ristiriidassa terveen ajattelun kanssa, totuttujen siveellisten ohjeiden kanssa tai jopa Ilmoituksen tietojen kanssa. Tällöin vieraantuneisuuden, jopa vihamielisyyden edistyessä, "vastakkaisen puolen" esittämiksi on usein pantu sellaisia käsityksiä ja näkemyksiä, joista he todellisuudessa ovat olleet kaukana.^{x)}

x) Kts. esim. lahko-opin ja vertailevan jumaluusopin oppikirjoja sekä myös läntisiä tunnustuksia koskevia tutkimuksia, joita ovat kirjoittaneet E. Uspenskii, L. Epifanovich, I. Truskovskii, S. Kupresov ym.

Neuvottelukokoukset, joita Venäjän ja muiden ortodoksisten kirkkojen teologit pitävät Suomen, Saksan Demokraattisen Tasavallan ja Saksan Liittotasavallan Evankelis-luterilaisen kirkon teologien kanssa, ovat kokemuksen mukaan eräs keino, jotta kristityt paremmin keskinäisesti tuntisivat ne tunnustukset, joiden välisissä suhteissa vuosisatojen kuluessa on syntynyt erityisen paljon väärinymmärtämistä ja väärinkäsityksiä.

Yrittäessämme vastata esitettyihin kysymyksiin palautamme mieliimme, että jokapäiväisessä elämässä kaikkein laajimmalle levinnyt sanan "usko" merkitys on juuri puhtaasti järkiperäinen vakuutuneisuus joidenkin, mm. uskonnollisten tosiasioiden uskonnollisuudesta, Jumalan olemassaolosta ja Kirkon dogmien todenperäisyydestä. Kuten olemme nähneet, sellainen usko on kaikkein alin askelma, jossa ei ole kysymys emotionaalisuudesta ja joka ei vaikuta psyyken tahtoa säätävään alueeseen. Ja kun kuulee sanat: "ihminen pelastuu uskon kautta" tai jopa "vain uskon kautta", nousee vastaan siveellinen tunne: "eikö ihminen voikin tehdä minkä laista syntiä tahansa, olla tekemättä mitään hyvää ja saavuttaa kuitenkin iankaikkisen pelastuksen vain sen tähden, että uskoo kaiken, mitä KIRKKO hänelle opettaa?"

Palauttakaamme mieliimme myös se, että Uudesta testamentista löydämme yllin kyllin ilmauksia, jotka vahvistavat hyvien teiden tekemisen tärkeyden, välttämättömyyden ja pelastavaisuuden. Siten, "Ei jokainen, joka sanoo minulle: 'Herra, Herra!' pääse taivasten valtakuntaan, vaan se, joka tekee minun taivaallisen isäni tahdon" (Matt. VII,21); "Mutta jos tahdot päästä elämään sisälle, niin pidä käskyt" (Matt. XIX,17), mutta kuka tekee hyvää yhdelle näistä pienimmistä, hän ei jää palkkaansa vaille (Matt. X,41-42). Viimeiselle tuomiolle kutsutuilta ei kysytä uskosta, vaan siitä, miten he ovat palvelleet lähimmäisiään, jotka Jeesus laskee kuuluviksi "näihin Minun vähimpiin veljiini" (Matt. XXV,31-46). On vielä mainittava pelastumisesta uskon kautta saarnaavan suuren Apostoli Paavalin yksiselitteinen lausuma: "kaikkien meidän pitää ilmestymän Kristuksen tuomioistuimen eteen, että kukin saisi sen mukaan, kuin

hän ruumiissa ollessaan on tehnyt, joko hyvää tai pahaa" (2 Kor. V,10): sillä ilmestyttyään Kristuksen tuomioistuimen eteen "niin on siis meidän jokaisen tehtävä Jumalalle tili itsestämme" (Room. XIV,10,12).

Kaikki tämä on johtanut skolastisen ortodoksisen jumaluusopin klassisen kaavan syntymiseen ja vahvistumiseen: "Ihminen pelastuu uskolla ja hyvillä töillä". Tämä kaava on oikein ymmärrettynä, kuten alla olevasta tulemme näkemään, tosiasiallisesti totta ja todella koskee pelastuksen quantum Satis'ta, mutta se on epätosi, jopa vahingollinen metodologisesti, sillä 1) kun usko ymmärretään järkiperäisenä vakaumuksena, sen kehitys rajoittuu ihmisen sielussa ja jättää uskon korkeimmat muodot sivuun ikäänkuin ylimääräisenä, parhaassa tapauksessa ikäänkuin ei välttämättömänä, kuin valittujen kohtalona; 2) erottaa hyvien töiden tekemisen, elämän siveellisen puolen uskosta ja jättää aukon epäilykselle: onko usko pelastukselle yleensäkkään tarpeellinen?; 3) tarkoittaa itse pelastuksen juridista ymmärtämistä palkkiona tehdystä hyvästä, mikä kaikki on vakuuttavasti osoitettu patrologisessa kirjallisuudessa^{x)}; se on vain eräs kristillisen pelastusopin määrätietoisuuden alimmista muodoista; 4) esiintyy muodollisessa ristiriidassa niiden yllä olevassa esitettyjen ja monien muidenkin Raamatun kohtien kanssa, joissa puhutaan uskosta pelastuksen ainoana tienä.

x) Pyhä Johannes Kryssostomus, VI opetuspuhe koskien Apostolien tekoja, 3. Pietari, 1903, osa IX (I, s.65; Stelekioksen "Katumuksesta" II,6; Pietari, 1898, osa I/I, s.162.

Pyhä Abba Doroteus, "Hyödyllisiä hengellisiä opetuksia". Kaluga 1895, s.178.

Pyhä Basileios Suuri, "Sääntöjä", Zagorsk, 1892, osa V, s.83.

Pyhä Gregorios Teologi, 40. puhe "Pyhästä kasteesta.", Moskova, 1889, osa III, s.233.

Klemens Aleksandrialainen, "Ohjauspuheita IV,6. Jaroslavl, 1892, s. 406; IV,22, s.482.

Pyhä Makarios Egyptiläinen, "Hengellisiä opetuspuheita, kirjeitä ja saarnoja". Saarna VII,20, P.Sergein Kolminaisuusluostari, 1904, s.436.

Ongelma voidaan ratkaista vain siinä tapauksessa, että pelastukselle välttämättömällä uskolla ymmärretään, ei ainoastaan vakaumusta, ei ainoastaan jonkin tiedon vastaanottamista "uskon asiana", vaan myös luottamusta JUMALAAAN ja tottelevaista uskollisuutta HÄNTÄ kohtaan, - henkisiä emotioita, jotka, kuten olemme nähneet, erottamattomasti liittyvät rakkauteen Jumalaa kohtaan. Tämä rakkaus muodostaakin tämän tutkimuksen jatkon lähimmän kohteen.

Jos usko, kuten olemme nähneet, puhtaassa, alkeellisimmassa muodossaan liittyy etupäässä järkiperäiseen, ts. järjenmukaiseen ajatteluun, niin rakkaus on etupäässä emotionaalinen, vaikkakin, suuntautuessaan määrättyyn kohteeseen (sillä se ei voi olla kohteeton) se sisältää järkiperäisiäkin elementtejä.

Tuntuisi vaikealta löytää jotakin universaalisempaa ja itsessään ymmärrettävämpää kuin rakkaus. On kuitenkin tunnustettava, että rakkauden ymmärtäminen ei ole vähemmän, joskaan ei myöskään enemmän pluralistista kuin uskon.

Pysähtymättä koskettelemaan kiintymystä erilaisiin aineellisiin ilmiöihin ja kohteisiin, jolle myös usein annetaan nimi rakkaus, puhumme jatkossa vain rakkaudesta henkilöihin sekä yksilöllisellä että sosiaalisella tasolla. Ja niinpä monet ihmiset kuullessaan tai itse sanoessaan sanan "rakkaus" eivät ymmärrä sillä muuta kuin sukupuolista viehtymystä tai laajemmin, tunnetta, joka syntyy eri sukupuolia olevien ihmisten välille, joskus hyvinkin stimuloivana ja jopa kohottavana tunteena, mutta jolla kuitenkin on seksuaalinen perusta.

Mittaamattoman tärkeä sija elämässä on rakkaudella omaisiin, ystäviin, tovereihin julkisen elämän parissa. Tähän voisivat kuulua kiintymys ja uskollisuus luokalleen, kansalleen, synnyinseudulleen.

Kristitylle rakkauden korkein muoto on rakkaus Jumalaan.

Poikkeuksellisen suurelle alueelle eri tyyppistä ja asteista rakkautta henkisen elämän ilmiöinä on tehtävä määritelmä, joka kattaisi kaikki sen muodot. Tällaisena, puhtaasti empiirisenä määritelmänä

voidaan pitää seuraavaa: Rakkaus on hyvyyden aktiivista toivomista rakastetulle ja läheisyyteen pyrkimistä^{x)}. Tämä määritelmä heijastaa rakkauden dynaamista ja positiivista suuntautuneisuutta. Liittyessään ihmisiin aito rakkaus sisältää molemmat mainitut pyrkimykset. Rakkaudelle on vaikea tunnustaa läheisyyden toivomista ilman hyvänsuopaisuutta, yhtä hyvin kuin hyvänsuopaisuudelle pyrkimystä pitää sen kohde itsestään mahdollisimman etäällä. Rakkaudesamme Jumalaan vallitsee ilmeisesti pyrkimys läheisyyteen. Pyhä Antonij Suuri pitää tällaisen läheisyyden saavuttamista ihmiselle mahdollisena jo tässä maanpäällisessä elämässä tasolla, joka saavuttaa jumalannäkemisen henkisessä elämässä: "Jumalaarakastava mieli", hän kirjoittaa, "on sielun valo. Kenellä mieli on jumalaarakastava, sen sydän on kirkastettu ja se näkee Jumalan hengessään"^{xx)}.

Kaiken hyvän toivominen rakastetulle esiintyy tässä pyrkimyksenä Jumalan kunniaan ("Pyhitetty olkoon sinun nimesi, tulkoon sinun valtakuntasi; tapahtukoon sinun tahtosi", Matt. VI,9-10).

Rakkauden positiivinen vivahde on yleisinhimillinen: on vaikea löytää ihmistä, joka kieltäisi rakkauden hyvää tekävän vaikutuksen ikäänkuin ei sitä ymmärtäisi, ikäänkuin ei sitä jossakin määrin omaisi. Laajalle on kuitenkin levinnyt myös virheellinen näkemys, että rakkaus on vain inhimillistä alkuperää ja että se elimellisesti on immanentti ihmiselle, jota mainituissa tapauksessa tarkastellaan korkeimpana luonnonilmiönä.

Todellisuudessa, kuten Jumalan Sana meille osoittaa, rakkaudella on jumalallinen alkuperä, sen ontologia paljastuu evankelistan Johanneksen tunnetussa määritelmässä: "Jumala on rakkaus" (Joh. IV,8,16), Jumala, jonkin tiedostamattoman ja tutkimattoman (s.12) Olemus, avautuu meille Rakkauteen, sen tähden rakkaus sekä Jumalaan että ihmisiin on Jumalalta (s.7). Aloite rakkauteen on peräisin Jumalalta, "sen tähden että hän ensin alkoi rakastaa meitä" (s.19).

x) Kts. Tämän tekijän maisteri- (= lisensiaattityö)
"Ortodoksisen subjektiivisen pelastusopin perusteet".
Leningrad - Astrahan, 1971, s.191 (konekirjoitettuna)

xx) Pyhä Antonij Suuri, "Ohjeita", 128.

U s k o uskollisuutena on mahdollinen vain silloin, kun siihen suuremmassa tai pienemmässä määrin liittyy r a k k a u s, silloin kun usko on rakkauden ikäänkuin läpitunkema ja stimuloima. Rakkaus tässä "myötävaikuttaa uskoon" (Gal. V,6), toimii sen jonkinlaisena, usein alitajuisena, mutta voimakkaana katalysaattorina, antaen sille suuren dynaamisuuden ja aktiivisuuden. Juuri tällainen usko väistämättä vaikuttaa ihmisen käytökseen ja, kasvaen, hyvien töiden tekemisen hedelmiä, vastaa täysin tilannetta, joka sisältyy pyhän apostoli Jaakobin kirjeeseen: "Minä teoistani näytän sinulle uskon" (Jaak. II,8).

USKON PLURALISMI JA KIRKKOJENVÄLISET TUNNUSTUKSELLISET ERIMIELISYYDET

Kuten olemme nähneet, erittäin paljon toisistaan eroavat henkisen elämän ilmiöt menevät kaikki yhteisen usko-nimikkeen alle, mutta niiden kullakin merkityksellä (ainakin venäjän kielessä) on usko-sana yhteisenä juurena ("usko", "varmuus", "luottamus", "uskollisuus"). Tällainen tämän jumaluusopissa niin tärkeän termin pluralismi on johtanut moniin väärinkäsityksiin, väärinymmärtämiin, ristiriitoihin ja selkkauksiin mm. ortodoksisuuden ja protestantismin välillä, joita ei nykyäänkään ole vielä täysin voitettu.

Tuntuisi siltä, että koska, kuten näimme, sana "usko" jopa Raamatussa esiintyy eri merkityksissä, voisi muodostaa ja perustella tähän sanaan liittyviä pelastusopillisia totuuksia, ottaen huomioon Raamatun tarkoittamien merkitysten koko kompleksin. Todellisuudessa eri kirkkokuntien teologit ja kirkolliset toimihenkilöt yhä useammin ovat käyttäneet asiayhteydestä irroitettuja lauselmia, mistä on ollut seurauksena niiden yksipuolinen ymmärtäminen, mikä on myötävaikuttanut kirkkojenvälisten tunnustuksellisten eroavaisuuksien kehittymiseen.

Seurauksilla on ollut jopa traaginen luonne, sillä pelastusopillinen ajatus sekä Raamatussa että kirkollisessa perinteessä liittyy uskon käsitteeseen niin tiiviisti, että uskon väärä tai

ja "tämä Jumalan rakkaus meihin ilmeni siinä, että Jumala lähetti maailmaan Ainokaisen Poikansa, jotta me Hänen kauttaan saisimme elämän" (s.9). Jos rakkaus olisi pelkästään inhimillistä ja sulkeutuisi vain itseensä inhimillisenä kykynä ja ihmiseen päin suuntautuneena, ei olisi perusteita puhua sen auktoriteetista, sen ylevyydestä, sen pyhyydestä, sen kiistattomasta hyvästä vaikutuksesta. Mutta "rakkautta on siinä, että me emme alkaneet rakastaa Jumalaa, vaan Hän alkoi rakastaa meitä." (s.10).

Juuri tässä on jumalallisessa rakkaudessa rakkauden kaikki pelastavat ominaisuudet, sen kauneus ja kaikkivoittava voima, joka muodostaa apostoli Paavalin Ensimmäisen Korinttolaiskirjeen Kolmannentoista Luvun "rakkauden hymnin" ja muiden apostolin kirjeissä - viljeltyjen sanontojen sisällön: rakkaus on korvaamaton (1 Kor. XIII), ei korkeimmankaan asteinen taidon vaikutus ihmisiin (s.1), ~~ei tuntemisen syvyys (s. 2a), ei musertumaton usko (s.2b)~~ ei arimäinen itseuhrautuvaisuus (s.3) voi korvata rakkautta, täyttää sen puutetta. Rakkaus on hedelmällistä, sillä "joka toistansa rakastaa, se on lain täyttänyt" (Room. XIII,8), sen tähden että "Rakkaus ei tee lähimmäiselle pahaa" (s.10).

Rakkaus on hedelmällisyydessään vahvempi kaikkia muita hyviä tunteita ja elämyksiä. Aito rakkaus ajattelee ja suuntautuu ja löytää aina itsessään ulkonaisen ilmenemismuodon sanoissa ja teoissa.

Kommentoiden apostolin Rakkauden hymniä - 1 Kor. XIII, pyhä Johannes Krysostomus antaa psykologisen analyysin rakkaudesta ja piirtää sen ulkoiset ilmenemismuodot: "Jos kaikki rakastaisivat ja olisivat rakastettuja, niin kukaan ei loukkaisi ketään, ei olisi tappoja, ei riitoja, ei taisteluja, ei suuttumusta, ei ryöstöjä, ei rakkaudenkerjäämistä, ei minkäänlaista pahaa ja pelkkä pahuuden nimikin olisi tuntematon... Rakastava elää kuin taivaassa, nauttien koko ajan sielunrauhasta ja punoen itselleen tuhansia seppeleitä... Koska jos kukaan ei tee pahaa itselleen, sellainen hän on myös lähimmäiselle. Jos sellainen ihminen vielä löytyy maan päältä, niin hän tulee seisomaan yhtä korkealla kuin arkkienkeli Gabriel... Mutta mitä puhunkaan hyötymisestä rakkauden kustannuksella? Kuvittele, miten

kaunis rakkaus on itsessään, miten paljon iloa se tuo mukanaan, miten suurta tyydytystä sielu saa. Muut hyvien töiden tekemiseen liittyvät seikat, esim. paasto, siveys, valppaus liittyvät työhön ja niitä seuraa tyytymättömyys, paheelliset toiveet, ylimielisyys: rakkaudella taas... saavuttaa suuren tyytyväisyyden, eikä ole mitään vaivaa"x).

Hallitessaan ihmissydäntä rakkaus vapauttaa kristityn synnin orjuudesta hengessä elämistä varten (Gal. V,18). "Me olemme kutsutut vapauteen, veljet, kunpa vain vapautemme ei olisi syy lihalle mieliksiolemiseen; mutta rakkaudella palvelkaa toisianne (s.13); vapauttaa myös Lain kuolleensta kirjaimesta, sillä koko lakiin yhdellä sanalla sisältyy: "rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi" (3 Moos. XIX,18). Sanalla sanoen, rakkaus on "täydellisyyden side" (Kol. III,14).

Rakkauden sisäisen sisällön loputon syvyys ja mittaamaton rikkaus, joka virtaa sen jumalallisesta alkuperästä ja vastaa sitä, antaa sille suuren ja ratkaisevan eskatologisen merkityksen. Sillä "Rakkaus ei koskaan häviä; mutta profetoiminen, se katoaa, ja kielillä puhuminen lakkaa, ja tieto häviää" (1 Kor. XIII,8). Sikäli kun rakkaudemme tässä maailmassa on epätäydellinen, niin kaikki tämä on tietoa, ennustuksia yms., jotka huolimatta niiden epätäydellisyydestä ja suhteellisuudesta ovat välttämättömiä ja hyödyllisiä, "Kun se tulee täydelliseksi, silloin jotakin osittain lakkaa olemasta (s.9-10). Rakkaus korvaa meidän tämänhetkisen epätäydellisen ja suhteellisen tietomme uudella, suurella ja täydellisellä tietoisuudella, silmästä silmään, samankaltaisena sille, miten Jumala meidät tiedostaa! (s.12). Ja sen tähden yhdessä Apostolin kanssa me iloitsemme siitä, että kristillisen elämän kolmen, meille annettun suuren funktion joukossa korkein on rakkaus: "On olemassa nämä kolme: usko, toivo, rakkaus; vaan suurin niistä rakkaus" (s.13).

x) Pyhä Johanneses Krysostomus, Opetuspuhe XXXII koskien 1 Korinttolaiskirjettä, 5,6; osa X/I, Pietäri, 1904, ss. 323-325.

PELASTUS USKON, TOIVON JA
RAKKAUDEN SYNTEESINÄ

Se rakkauden hedelmällisyys, jonka olemme yrittäneet osoittaa edellisessä kappaleessa, auttaa selvittämään mahdollisuuksia antaa tarkka vastaus kysymykseen: mitä tarvitaan pelastukseen? Olennaisesti tähän annetaan vastaus Vapahtajan sanoissa: "Jos tahdot päästä elämään sisälle, niin pidä käskyt" (Matt. XIX,17). Mutta käskyjä voidaan noudattaa eri tavoin, eri vaikuttimista. Siten siis, eräs V:n vuosisadan etevistä hengellisistä kirjailijoista ja kilvoittelijoista kirjoitti: "Yksi antaa almun pelastuakseen tulevista kärsimyksistä... hän antaa almun Jumalan tähden, mutta ei kuitenkaan ole sellainen, jollaiseksi Jumala hänet haluaa, sillä hän on vielä orjan asemassa ja orja ei täytä herransa tahtoa vapaaehtoisesti, vaan rangaistuksen pelosta; tämäkin antaa almun pelastuakseen kärsimyksistä ja Jumala vapahtaa hänet siitä. Toinen antaa almun saadaakseen palkkion; hän on parempi ensimmäistä, mutta hänkään ei ole sellainen, millaiseksi Jumala hänet haluaa: sillä hän ei ole pojan asemassa, vaan vuokralaisen tavoin täyttää herransa tahdon saadaakseen häneltä maksun ja voittoa; tämäkin antaa almun saadaakseen palkinnon Jumalalta."^{x)} Paljon aikaisemmin kirjoitti Klement Aleksandrialainen: "Voin vakuuttaa, ettei ihmisen pelastuksen toivosta pidä pyrkiä Jumalaa tuntemaan, vaan ihmisen pitää vastaanottaa ja omaksua hänet koko tämän tuntemisen jumalallisen kauneuden, suuruuden, pyhyyden, paremmuuden ja yli kaiken luonnollisen menemisen tähden".^{xx)}

On ilmeistä, että rikas nuorukainen, joka kääntyi Jeesuksen puoleen esittäen yllä mainitun kysymyksen keinosta, miten saavuttaa (päästä sisään iankaikkiseen elämään), täytti käskyt kuten palkkiota toivova vuokralainen ja osoittautui kyvyttömäksi enempään, sen täyttämiseen, mikä on mahdollista vain voimakkaan, kaikki esteet tieltään raivaavan rakkauden pohjalta Jumalaan; tämän rakkauden sijasta nuorukaisen rakkaus kohdistui omaisuuteensa, josta hän ei halunnut luopua (s.21-22).

x) Abba Doroteus, "Hyödyllisiä hengellisiä opetuksia". Kaluga, 1895, s.178.

xx) Klemens Aleksandrialainen, "Ohjauspuheita". IV.22; Jaroslavl, 1892, s.482.

Kuten on seurauksena Abba Doroteuksen yllä esitetystä esimerkistä, maininta rakkaudesta Jumalaan, jota Doroteus (seuraten Jeesuksen sanoja, ks. Joh. XVII,3) nimittää "Jumalan tuntemiseksi", ei sulje pois mahdollisuutta pelastukseen kristityn pelastusopillisen tietoisuuden alemmilla vuokralaisen ja jopa orjan tasolla.

Kuten edellä on osoitettu, usko ei ylitä puhtaasti järkipäraseen henkisen toiminnan rajoja; usko, jos se vastaanotetaan pelkänä uskonnollisena tietona ja sellaisena myös omaksutaan, ei takaa pelastusta, tarkemmin sanottuna, pelkästään itsessään ei omaa pelastavaa vaikutusta. Vakuuttavammin opetetaan tämä totuus Apostoli Jaakobin kirjeessä: "Sinä uskot, että Jumala on yksi, Siinä teet oikein; riivaaajatkin sen uskovat ja vapisävät" (Jaak. II,19). Edelleen seuraa selvitys siitä, miksi tämä usko ei pelasta; se ei kasva hedelmiä - hyviä töitä, ei vaikuta ihmisen käyttäytymiseen ja on sen tähden hyödytön: "Kuten ruumis on kuollut ilman henkeä, samoin on usko kuollut ilman hyviä töitä" (s.26).

Tällainen usko - vakuuttuneisuus, tulee hedelmälliseksi vasta tuloksena samankaltaisuudesta henkisen elämän emotionaaliseen alueeseen kanssa. Uskoa hedelmöittävät tunteet voivat olla erilaisia. Yksi niistä on pelko.

Liittyen uskoon, yhdessä sen kanssa, pelko osoittautuu usein riittäväksi virikkeeksi syntisten vaikutteiden vastustamiseen ja usein myös hyvien töiden tekemiseen. Jumalanpelon hyvää tekevää vaikutus muodostaa Jumalan Sanan monien sivujen sisällön: "Herran pelolla paha vältetään, (Sananl. XVI,6). &)

"Herran pelko on elämäksi: saa levätä yönsä ravittuna, eikä mikään paha kohtaa" (Sananl. XIX,23).

Viimemainitussa tekstissä kaiku siirtyminen pelon objektiivisesta vaikutuspiiristä (pahan karttaminen) subjektiivisiin, positiivisiin elämyksiin, jotka ovat sen seurauksena. Vielä selvemmin tämän jumalanpelon hyvää tekevää vaikutus sieluun on todistettu psalmeissa: "Autuas se mies, joka Herraa pelkää" (Ps. CXII,1); "Autuas on jokainen, joka pelkää Herraa, joka vaeltaa hänen tiellänsä" (Ps. CXXVIII).

Rauhallinen omatunto, joka on seurauksena lain (käskyjen) noudattamisesta, on suurin hyve, vaikka lakia noudatettaisiinkin Jumalan rankaisemisen pelosta; sen tähden g)

Tästä seurauksena ovat kehoitukset: "Peljätäkää Herraa, te Hänen pyhänsä"(Ps. XXXIV,10), h)

Vaihtoehtoisesti: jumalaton, jonka sydämessä on "synti" ja joka ei halua "tunnustaa pahuuttaan ja vihata" sitä, yrittää unohtaa Jumalan ja uhkaavan rangaistuksen, "tekee kaiken sileäksi hänen silmissään" ja sen tähden "sydämessäni ei ole Jumalan pelkoa" (Ps. XXXVI,2-3). Kuitenkin samoista Vanhan testamentin kirjoista löydämme jo todella sen haltioituneen käsityksen, että pelko on kaukana epätäydellisyydestä pelastuksen välikappaleena, se on vain "tiedon alku" (Sananl. I,7) ja viisauden alku, sillä siinä on riittävästi yksinkertaista järkevyyttä ollakseen vakuuttunut käskyjen tarkoituksenmukaisesta täyttämisestä (Ps. CX,10). Pelko on vain ensimmäinen askel, siksi se juurrutetaan ensin lapsiin. "Tulkaa lapset, kuulkaa minua: Herran pelkoon minä teidät opetan" (Ps. XXXIV,12).

Uudessa testamentissa esiintyy myös kehoituksia Herran pelkoon. Siten siis apostoli Paavali kehoittaa suorittamaan pelastuksen "pelolla ja vavistuksella" (Filip. II,12); vrt. myös Hebr. X,31).

Kauniisti kuvaa Jumalan pelon hyvää tekevää vaikutusta pyhä Basileios Suuri: "Siellä missä asuu pelko, siellä on kaikenlainen henkinen puhtaus; koska sieltä pakenee kaikenlainen paha ja kaikenlaiset kunniattomat teot, mutta ruumiinosat, jotka ovat pelon lyömät, eivät voi irtautua kunniattomiin tekoihin... Sen tähden, kuka aikoo omaksua viisauden, tule, puhdista synnin häpeä Vapahtajan pelolla"^{x)}.

Pyhän Johannes Krysostomuksen mielestä "Ei ole pahaa, jota Jumalan pelko ei tuhoaisi"^{xx)}

x) Basileios Suuri, Zagorsk, 1892, IV, s.183-184.

"Opetuspuheita koskien Sanalaskujen alkuosaa", I, 1-5.

xx) Johannes Krysostomus, "Opetuspuhe psalmiin CXXVII", Teokset, Pietari, 1899, V, s.398.

Abba Doroteuksen, pyhän Grigorios Teologin^{x)}, Basileios Suuren^{xx)} ja muiden luokittelun mukaan sellainen ihminen, joka voi pelastua vain Jumalan pelolla, on orjan asemassa, joka täyttää velvollisuutensa rangaistuksen pelosta.

Toinen, paljon ylevämpi ja riemukkaampi tunne, joka hedelmöittää uskon, on toivo, jonka uskonnollista muotoa usein nimitetään toivoksi (venäjän kielessä, kreikkaa seuraten kaksi eri sanaa). Toivova tekee hyviä töitä ja pidättäytyy pahasta luvatus ja hänelle kuuluvan palkkion saamisen toivossa. Raamatun ja Uuden testamentin sivut ovat kirjavanaan lupauksia ajallisista ja eskatologisista palkinnoista vanhurskaasta ja Jumalalle otollisesta elämästä.

Jeesus lupaa palkita jokaisen hänen tekojensa mukaan, kun "on tuleva Isänsä kirkkaudessa, (Matt. XVI, 27). Silloin vanhurskaat menevät iankaikkiseen elämäänsä (Matt. XXV, 46) ja "loistavat Isänsä valtakunnassa niinkuin aurinko" (Matt. XIII, 43).

Koko Vuorisaarnaan liittyy lupauksia palkasta, joka odottaa niitä, jotka täyttävät Vuorisaarnaan sisältyvät käskyt (Matt. V, 12, 19, 26, 4, 18, 20). Pelastuksen tien menestyksekkäs kulku vaatii paljon kärsivällisyyttä (Matt. XI, 22; XXIV, 13; Mark. XIII, 13; 2 Tim. II, 12) ja kestävyyttä (Room. II, 7). Tällöin selvästi viitataan pelastukseen Uuden testamentin tekstien kuulijoiden ja lukijoiden ymmärrettäväksi tarkoitettuna, kaikkien heidän ponnistustensa ja kärsimystensä päämääränä. "Sillä te tarvitsette kestäväisyyttä, tehdäksenne Jumalan tahdon ja saadaksenne sen, mikä luvattu on" (Hebr. X, 36), sanoi apostoli tarkoittaen, että toive saada "se, mikä luvattu on", ts. iankaikkinen elämä, pelastus, on itsestään selvää.

Pelastus ihmisen tilana iankaikkisessa elämässä, pelastuksen välittömänä päämääränä tulkitaan havainnollisemmin siellä, missä sitä monet pyhät kirjoittajat kuvaannollisesti kutsuvat seppelleeksi,

x) Grigorios Teologi, saarna 40 "Pyhästä kasteesta"; Moskova, 1889, III, s. 233.

xx) Basileios Suuri, "Sääntöjä", Zagorsk, 1882, V, s. 83.

ts. vertaavat tavallista, antiikin maailmassa laajalti tunnettua palkintoa, joka myönnettiin urheilu-, sota- ja muista saavutuksista (1 Kor. IX,24-27; vrt. Filip. III,12-14; Jaak. I,12; 1 Piet. V,4; 2 Tim. IV; Ilm. II,10; III,II).

Toivo iankaikkisten hyveiden saamisesta pelastuksen ja hyvien töiden virikkeenä, ts. toivo muodostaa niiden lukuisten lausekkeiden sisällön, joista esitämme pyhän Efraim Syyrialaisen tulevaisen autuuden kuvauksen: "Täydelliset iloitsevat Taivasten valtakunnassa, liittyvät enkelparveen, kuulevat torven riemullisen äänen ja voitonvirsin kukistavat kuoleman. Paratiisin portti avautuu itsestään vanhurskaille... kunnioittavasti tervehtii heitä sitä vartioiva kerubi lyöden pillinsä kieliin"^{x)}.

Tähden yhteenvedon tähän mennessä esitetyn Uuden testamentin ja kirkkoisien kirjoittaman materiaalin pohjalta olemme vakuuttuneita siitä, että pyrkimys henkilökohtaiseen pelastukseen, iankaikkiseen elämään, yhtä hyvin kuin pyrkimys välttää iankaikkista kadotusta, on kristityn tajunnassa täysin oikeutettu virike hyvään käyttökseen, ts. pidättäytymiseen synneistä, ja hyvien tekojen tekemiseen. Tämän virikkeen oikeutus nähdään siinä, ettei tämä virike ole ainoastaan tosiasiaa tietämisen luonnollinen seuraus, että kaikkea positiivista tässä elämässä seuraa positiivinen eskatologinen tulos, ja kaikkea negatiivista tässä elämässä seuraa vastaavasti negatiivinen tulos, vaan myös, että sitä on aina tietoisesti käyttänyt ja käyttänyt Kirkko, alkaen Jumalallisesta Perustajasta ja Päästä, kasvatuksellisena keinona, herätteenä hyvien tekojen tekemiseen ja pidättäytymiseen pahasta.

Tämän ^{metodin/}toimivuus ei aiheuta epäilystä. Vuosisatojen kuluessa kristityt ovat välttäneet lukemattoman määrän pahaa, ja mittaamaton määrä hyvää on tehty tulevien hyvyyksien tähden ja erityisesti tulevan rangaistuksen välttämiseksi. Miten tahansa arvioimmeakaan menetelmää pitää rangaistusta uhkana ja luvattuja palkintoja toivona, kaikki toteutettu hyvä on arvokkaampaa kuin pidättäytyminen siitä, pidättäytyminen pahasta arvokkaampaa kuin sen tekeminen.

x) Efraim Syyrialainen, "Hautavirsiä", Teokset. IV, Moskova, 1882, s.582.

Kuten Sergei Stragorodskin (myöhemmin patriarkka)^{x)} tunnetussa teoksessa vakuuttavasti on osoitettu ...pidättäytymällä pahasta ja luoden hyvää iankaikkisten kärsimysten pelosta ja iankaikkisen palkinnon toivossa, ihminen itse asiassa toimii lähtökohhtanaan oma hyvinvointi ja hän eroaa itserakkaasta, kovasta ja kurittomasta veljestään vain siinä, ettei etsi hyvinvointia tässä elämästä vaan tulevasta. Tässä kohdin itserakkaus saa eskatologisen vivahteen, mutta jää kuitenkin itserakkaudeksi. Tällä tavoin inhimillinen ominaisuus, jonka Jeesus koko toiminnallaan, esimerkillä ja saarnalla pyrki ihmisissä voittamaan tai ainakin rajoittamaan, tulee tässä koko ihmisen elämän ja toiminnan oikeutetuksi periaatteeksi. Pyrkimällä pelastukseen kristitty tässä toimii yksinkertaisen laskelmoinnin pohjalta: iankaikkiset hyveet voittavat minkä tahansa maanpäällisen hyvinvoinnin ja nautinnon intensiivisyydellään, jatkuvuudellaan ja varmuudellaan. Sen tähden on täysi syy niiden tähden kieltää itseltään kaikki Jumalan käskyjen kieltämät päämäärät ja toiminnot, ikäänkuin ne eivät olisikaan houkuttelevia, sitä suuremmalla syyllä, kun käskyjen rikkomisesta, mukaanlukien pidättäytyminen aktiivisesti tekemästä hyvää, seuraa, ei ainoastaan iankaikkisten hyveiden menetys, vaan myös iankaikkiset rangaistukset. Ajatus on tietysti järkevä ja oikea, mutta itserakas.

"Pelkoa ei rakkaudessa ole, vaan täydellinen rakkaus karkoittaa pelon ...ja joka pelkää, se ei ole päässyt täydelliseksi rakkaudessa", vahvistaa pyhä Johannes Teologi (1 Joh. IV,18). Vaikka toivo tulevista palkinnoista antaakin virikkeen hyvien töiden tekemiseen ja sillä tavoin vaikuttaa pelastavasti (Room. VIII,24), niin kuitenkin rakkaus on se "verraton tie" (1 Kor. XIII,31),^{sp nn} enemmän kuin usko (puhtaimmassa muodossaan), ja enemmän kuin toivo (1 Kor. XIII,13).
✓ Rakastaa Jeesusta", kirjoitti Johannes Krysostomus, "merkitsee, että ei ole vuokralainen, ei katso hurskaaseen elämäänsä kuin ammatteihin ja kauppaan, vaan on aidosti hyväntekijä ja tekee kaiken pelkästään rakkaudesta Jumalaan"^{xx)}.

x) Arkkipiispa Sergei (Stragorodsk) "Ortodoksinen pelastusoppi", Pietari, 1910.

xx) Johannes Krysostomus, V Opetuspuhe koskien Apostolien tekoja, 3, Pietari, 1903, s.65.

Usko, joka vaikuttaa rakkauden kautta (Gal. V,6), omaa kiistämättömän pelastavan kyvyn, se saa aikaan hyvien töiden tekemistä samanasteisesta toivosta, josta puu kasvaa hedelmiä, jolloin "ei saata hyvä puu kasvaa pahoja hedelmiä eikä huono puu kasvaa hyviä hedelmiä" (Matt. VII,18). Sen tähden jos "pelossa on rangaistusta" (Matt. 1 Joh. IV,18), jos on menetetty toivo suoraan nähdä Jumala, ja sen tähden tarvitaan kärsivällisyyttä (Room. VIII,25), niin rakkaus Jumalaan antaa mahdollisuuden välittömään yhteyteen Hänen kanssaan, Hänen näkemiseensä hengessä jo tässä elämässä, ja vieläkin enemmän - keskinäiseen yhdessäoloon Hänen kanssaan: sillä "joka pysyy rakkaudessa, se pysyy Jumalassa, ja Jumala pysyy hänessä" (1 Joh. IV,16). Rakkaus on verraton tie siksi, että se jo tähän elämäänsä tempaa iankaikkisen elämän autuuden, tekee Jumalan käskyjen noudattamisen ei raskaaksi (1 Joh. V,3), vaan luonnolliseksi ja iloiseksi (Luuk. VI,45).

Palataksemme väitteeseen, joka esiteltiin tämän esitelmän alussa, voimme olla varmoja siitä, että katekismuksessa esitetty määritelmä siitä, että ihmiselle pelastuksen saavuttamiseksi ovat välttämättömiä usko ja hyvät työt, on, kuten yllä on sanottukin, olennaiselta osaltaan oikea, mutta jos uskoa hedelmöittää rakkaus, niin hyvät työt osoittautuvat oleviksi jollakin tavalla riippuvaisia uskosta, ne eivät täydennä sitä, vaan ovat sen hedelmiä, elävän, rakastavan ja siten pelastavan uskon hedelmä.

Pelastuksen tietä seuraavan kristityn toiminnalla on aina kaksitahoinen luonne: se sisältää hyvien töiden tekemisen ja pidättäytymisen pahasta. Vedestä ja Hengestä syntyneelle kristitylle (Joh. III,5) pääasiallisin ja tärkein tehtävä on hyvien töiden tekeminen, ja niihin nimenomaan ensimmäisenä kehoittaa meitä evankeliumi. Jeesus uhkaa iankaikkisella kadotuksella niitä, jotka pidättäytyvät hyvien töiden tekemisestä, niitä, jotka eivät ruokkineet nälkäistä, eivät käyneet vangitun ja sairaan luona, eivät tarjonneet suojapaikkaa putoille (Matt. XXV,41-46).

Orja, joka kätkee leiviskänsä maahan ja palauttaa sen ilman korkoa (s.24-30), on kristitty, joka huolehtii vain siveellisen puhtautensa ja viattomuutensa säilymisestä ja synnin pelosta välttää kontaktia ympärilläolevien kanssa, minkä tuloksena kukaan ei ole nähnyt hänen tekevän hyvää eikä kukaan ole saanut häneltä apua, ei henkistä, eikä aineellista. Tyhmät neitsyet menivät sulhasta vastaan ja vaikka olivat huolehtineet öljylampuista, eivät olleet katsoneet tarpeelliseksi lisätä niihin öljyä (s.1-3). Heillä ei ollut hyviä tekoja, he eivät osoittaneet välttämättömiä aktiivisuutta, heidän öljylamppunsa eivät palaneet, eivät kenellekään valoa antaneet, eivät ketään lämmittäneet. Kuten näemme, tämä näkökulma yhdistää kaikki kolme, ensi tuntumalta sisällöltään hyvin erilaista aihetta, jotka muodostavat Matteuksen Evankeliumin XXV:n luvun sisällön. "Sillä me olemme hänen tekonsa, luodut Kristuksessa Jeesuksessa hyviä töitä varten, jotka Jumala on edeltäpäin valmistanut, että me niissä vaeltaisimme" (Ef. II,10).

Mitä tulee toiseen tehtävään, niin sen merkitys ja tärkeys tulevat selväksi, jos omaksuu kirkkoisien näkemyksen synnistä henkisenä sairautena. Pyhä Makarios kirjoitti: "Kuten ruumiskin sairauden aikana kärsii, ei vain yksi sen jäsen, vaan koko rous on alttiina kärsimyksille, niin myös koko sielu kärsii sairaudesta ja viasta"^{x)}.

Johannes Krysostomus: "Tärkeätä on ruumiin terveys, mutta vielä tärkeämpää on henkinen terveys ja sitäkin tärkeämpää, koska sielu on ruumista parempi"^{xx)}. Yksityinen synty on tulehduksen kaltainen. Kohdatessaan henkisesti tervettä elimistöä se aiheuttaa terveen reaktion - eri asteista ja voimakkuudeltaan erilaista kärsimistä, valituksesta syvään katumukseen. Tämä kärsiminen on oire, joka todistaa henkisen organismin taistelusta tulehduksella vastaan, samoin kuin tulehdus todistaa ruumiin taistelusta sairaudesta tuovaa virusta vastaan. Jos tämä taistelu päättyy onnellisesti, henki paranee ja kärsiminen lakkaa. Jos taas synnin virus voittaa,

x) Pyhä Makarios Suuri, Saarna 2,1; Hyvien töiden tekeminen. I, s. 159.

xx) Pyhä Johannes Krysostomus. Opetuspuhe XII koskien Evankeliumia 159 Joh. 2, Teokset. VIII, Pietari, 1914, s.80.

niin kärsimys voi myös lakata, mutta tuloksena on elimistön tottuminen tulehdukseen. Synnin turmelemalla sielulla ei enää ole muuta toimintamuotoa kuin syntinen ja se ei tietenkään omin voimin voi palautua terveyseen olotilaan.

Nimenomaan näin virtaa ihmisen syntinen elämä kauas Jumalasta, "ihmisen, joka ei synny uudesti" (Joh. III,2,5; Room. VI,4): "lihasta syntynyt (Joh. III,6); VIII,15; 1 Piet. I,23-25; IV,6; 2 Piet. II,10; Juud.23, Room. VIII,6-9; Gal. V,16-21), "tästä maailmasta" (1 Joh. II,15-17; Joh. VIII,23-24), "vanha ihmisenne, jonka mukaan te ennen vaelsitte" (Ef. IV,22). Sielu on tässä tapauksessa niin paljon synnin myrkyttämä, että synnit (jotka toteutuvat tunnustusti ennen kaikkea tajunnassa, ajatuksissa, ks. Matt. XV,16-20); Mark. VII,20-23) koetaan jonkinlaisena normaalina asiana, joka ei aiheuta sielun negatiivista reaktiota. Vielä vähemmän, joka päivä toistuvana syntyy tottumus syntiin, ts. tarve toistaa jonkin tietyn tyyppinen synti. Samalla tavoin kuin tupakansavu, joka, kun sitä vedetään keuhkoihin, ensin aiheuttaa inhoa ja kuvotusta, mutta joka uudestaan poltettaessa koetaan yhä vähemmän vastenmielisenä ja joka lopulta tuottaa jopa tyydytystä, niin myös synti: kun se on toteutettu, se ensin aiheuttaa itseinhoa, häpeää, katumusta, mutta toistettuna muuttuu totutuksi toiminnaksi, joka ei aiheuta negatiivista sisäistä reaktiota ja joka jopa tuottaa tiettyä tyydytystä, vaikkakin luonnonvastaista, kuten tyydytys tupakoiteessa, juopottelessa, huumeita käytettäessä jne.

Kuitenkin aivan kuten taistelukaani fyysisiä sairauksia vastaan, mikä on elimistön normaalin elintoiminnan ehto, ei voi olla olemassaolon itsetarkoitus, niin ei ole sitä myöskään taistelu henkisiä sairauksia - syntiä vastaan.

Sitäkin suuremmalla syyllä, paras keino taistelussa syntiä vastaan on harjoittelemisen hyvien töiden tekemiseen, ts. henkinen elämä Jumalassa, joka kasvattaa uskon, toivon ja rakkauden hedelmiä, on aktiivista hyvien töiden tekemistä.

Mitä enemmän ihminen tekee hyvää, sitä enemmän hänen sielusaan on sijaa kaikelle pyhälle, puhtaalle, valoisalle, sitä vähemmän hänellä on halua, voimaa ja aikaa kaikelle pahalle, likaiselle ja hämärälle, sitä voimakkaampi on hänen immuniteettinsa pahaa vastaan.

Toisaalta, jos otetaan huomioon, että taistelu pahaa vastaan on taistelua paholaista vastaan, "tässä pimeydessä hallitsevia maailmanvaltiaita vastaan, pahuuden henkiolentoja vastaan taivaan avaruuksissa" (Ef. VI,12), niin on selvää, että oleminen jatkuvassa puolustuksessa, ts. vain positiivisessa itsensä vartioimisessa synniltä, antaa vähän mahdollisuuksia voittaa vastustaja. Paras puolustuskeinohan on hyökkäys, ja vain hän voi toivoa kiitosta Herralta, joka ei vain vartioi viattomuuttaan ja varo syntejään, vaan joka palauttaa hänelle annetun leiviskän koron kanssa, ts. tekee aktiivisesti hyvää (Matt. XXV,14-30). Juuri aktiivista hyvien töiden tekemistä parhaana taistelukeinona pahaa vastaan suositteli pyhä apostoli Paavali kirjoittaessaan: "Minä sanon, vaeltakaa Hengessä, niin ette lihan himoa täytä" (Gal. V,16).

Hyökkäyksen välttämättömyyttä henkisessä puolustustaistelussa on erinomaisesti kuvannut kehoituksissaan pyhä apostoli Paavali. Hänen ehdottamaansa "Jumalan koko sota-asuun", joka on välttämätön taistelussa "pahuuden henkiolentoja vastaan taivaan avaruuksissa" ja joka on luonteenomainen niiden valtakunnalle "tässä pimeydessä", kuuluu erilaisia puolustus- ja hyökkäysaseita, joilla kullakin on oma henkinen tarkoitusperänsä. Siten "vanhurskauden haarniska", "uskon kilpi" ja "pelastuksen kypäri" toimivat ikäänkuin puolustusta varten, mutta tämä puolustus ei ole itsetarkoitus, sillä sen rinnalla tarvitaan "kenkinä jaloissanne alttius rauhan evankeliumille" ottamalla "Hengen miekka", joka on Jumalan Sana" (Ef. VI,11-17), ts. tehdä aktiivinen hyökkäys kaiken pahan lyömiseksi ja murskaamiseksi.

Tämän harjoittautumisen hyvien töiden tekemiseen, kuten hyvin viisaasti toteaa pyhä Makarios, tulee valloittaa, ei ainoastaan ihmisen ulkonainen, vaan myös sisäinen elämä. "Opettakoon ihminen itsensä niin paljon kuin voi olemaan laupias, hyvä, lämminsydäminen,

hyveellinen... aina uskoen ja pyytäen, että Herra tulisi ja asetu-
tuisi asumaan häneen, toteuttaisi ja vahvistaisi häntä kaikkien
käskyjen täyttämässä ja että Herra Itse tekisi hänen sielunsa
asuinsijakseen... Silloin Herra, nähdessään hänellä sellaisen hyvän
tahdon, nähdessään, miten hän pakottaa itsensä Herran muistamiseen
ja miten hänen sydämensä melkein pä vastoin hänen tahtoaan vie hänet
taukoamatta hyvään, nöyrään viisauteen, nöyryyteen, rakkauteen ja,
siinä määrin kuin hänelle on mahdollista, kaikin voimin, silloin
Herra luo häneen armonsa, pelastaa hänet hänen vihollisiltansa ja
hänessä asuvalta synniltä, täyttäen hänet Pyhällä Hengellä"^{x)}

Helposti saatta herätä kysymys, miksi puhuessamme rakkaudesta
pelastuksen perustana tuskin lainkaan mainitsemme tässä uskon? Apos-
toli Paavalihan nimenomaan viittaa uskon henkisen elämän perusainek-
senä, joka vanhurskauttaa (Room. III,28) ja jonka kautta olemme
pelastetut (Ef. II,8) ja ihmiselle luetaan hänen uskonsa vanhurs-
kaudeksi (Room. IV,3-6).

Edellä olemme kyllä joitakin kertoja yrittäneet selvittää
uskon käsitettä ja olemme vakuuttuneita siitä, että se on hyvin moni-
tahoinen: milloin usko on sielun järkipäätäistä varmuutta (Hebr.
XI,6), milloin taas usko on luottamusta Jumalaan. Kuitenkin kuten
yllä on jo sanottu, on tässäkin paikallaan sanoa tinkimättömänä to-
tuutena, että puhuessaan pelastavasta, vanhurskauttavasta yms. us-
kosta apostoli Paavali tarkoitti vain rakkauden kautta vaikuttavaa
uskoa (Gal. V,6), sillä ilman rakkautta usko ei pelasta edes, vaikka
saavuttaisi sellaisen voiman, että voisi vuoria siirtää (1 Kor. XII
2). Vain rakkauden hedelmöittämänä, sen läpitunkemana ja täyttämänä
usko voi hallita sielua siinä määrin, että ihmisellä on itsessään
Kristuksen henki (Room. VIII,9), jotta "olkoon teillä se mieli, joka
myös Jeesuksella Kristuksella oli" (Filip. II,5). Pyhän apostolin
mukaan "Rakkaus, mikä on täydellisyyden side" (Kol. III,14) ja jos
hän puhuu useammin uskosta kuin rakkaudesta, niin se johtuu osit-
tain siitä, että usko Jumalaan on välttämätön ehto rakkauden saa-
vuttamiseksi Häneen, ensimmäinen askel, jota ilman ei voi astua
seuraaville askelmille sen tähden, että usko on jo saavutetun ja
hengessä elävän rakkauden ehdoton aines. Pääsyy apostolin käyttämään

x) Pyhä Makarios Suuri Egyptiläinen. Saarna, 19; 2, Filokalia I, s.165

varauksettomaan uskon käsitteeseen nähdään siinä, että puhuessaan uskosta hän ei ajatellut mitään muuta kuin elävää, vaikuttavaa rakastavaa ja sen tähden myös hedelmällistä uskoa. Tunnettu katolinen keskiaikainen teologi Bonaventura on hyvin onnistuneesti määritellyt uskon seuraavasti: "Fides non aliud est nisi habitus, quo intellectus noster captivatur voluntarie in obsequium Christi"^{x)}.

Laajalle meidän aikanamme levinnyt kylmän, ja vielä pahempi, viilleän kristityn tyyppi, joka muodollisesti kuuluu kirkkoon, mutta joka muistaa Jumalaa ja kuulumistaan hänen kirkkoonsa vain perhe- ja yleiskirkollisina juhlapäivinä (ja silloinkin vielä usein suurella vaivalla), sellainen tyyppi oli alkukristitylle seurakunnalle vieras ja apostoli saattoi vain ennustaa hänen mahdollisen ilmestymisensä kaukaisessa tulevaisuudessa ja ennalta varoittaa hengen lapsiaan sanoen: "Henkeä älkää sammuttako" (1 Tess. V, 19): hänen aikanaan kristityt vielä hehkuivat hengestä ja elivät uskostaan, joka erottamattomasti liittyi toivoon ja rakkauteen (1 Kor. XIII, 13). Juuri seuraavien sukupolvien kristityillä esiintyvä turmiollinen ero muodon ja sisällön välillä, kirkkoon kuulumisen ja kuulumattomuuden välillä, Jeesuksen ennustama rakkauden köyhtyminen henkisessä elintoiminnassa (Matt. XXIV, 12), kaikki tämä on asettanut kristityn uskon ja rakkauden ongelman eteen, mikä olemukseltaan on yksi ja sama, uskon ja tekojen - rakkauden hedelmien - ongelman eteen.

Subjektiivisena merkinä pelastuksen tiellä olemisesta on kristitylle omata itsessään tuntemus pyrkimyksestään Jumalan luo, mihin liittyy syvästi ja vilpittömästi tiedostettu tarve hänen apuunsa ja rakkauteensa. Sellainen olotila voi esiintyä millä henkisen kehityksen tasolla tahansa, missä vaiheessa tahansa, yhtä hyvin alussa kuin lopussa. Erinomaisena esimerkkinä kärsivästä voidaan esittää publikaani hyvin tunnetussa vertauksessa (Luuk. XVIII, 9-14), joka vain rukouksen huokauksillaan oli astumassa pelastuksen tielle, oli astumassa vain kehityksen alkutaipaleelle,

x) S. Bonaventura, "Sententiae". III, d.23, p.1, qu.1.

asetti vain käden auralle, mutta osoittautuikin heti soveliaammaksi Jumalan valtakuntaan (Luuk. IX,62) kuin saavuttamaansa menestykseen vilkuileva fariseus. Jumalan silmissä ei ole niinkään tärkeää ehdoton henkisen kehityksen taso kuin dynamiikka, ts. tämän kehityksen suunta ja nopeus, ja sen tähden monet viimeiset osoittautuvat ensimmäisiksi ja ensimmäiset viimeisiksi (Matt. XIX,30).

ARKKIPIISPA MIHAIL (MUDJUGIN)

8. toukokuuta 1980.

8) ei löydy

KIRKON TYÖ MAAILMAN KEHITTÄMISEKSI

Kirkon osallistuminen maailman kehittämis- ja parannustyöhön on Kirkon ja maailman keskinäiseen suhteeseen liittyvien kysymysten ohella yksi kristillisen jumaluusopin tärkeimmistä ja päivänpolttavimmista kysymyksistä. Tämän kysymyksen parissa työskentelee lukuisa joukko jumaluusoppineita ja eri alojen tiedemiehiä, tähän kysymykseen liittyen on hyväksytty monia arvovaltaisia kirkollisia asiakirjoja. Tämä kysymys on melkein aina mielipiteiden vaihdon kohteena jumaluusopillisten tapaamisten ja keskustelujen aikana, mutta eri kristillisten Kirkkojen käytännöllisessä toiminnassa se ei ole vielä kukaan lopullisesti ratkaistu, vaikka teoriassa sitä on tarpeeksi täsmällisesti ja tyhjentävästi käsitelty¹⁾.

Venäjän Ortodoksinen Kirkko on viimeisten vuosikymmenien aikana kiinnittänyt suurta huomiota Kirkon ja maailman välisiin suhteisiin, suurta huomiota on saanut osakseen kysymys Kirkon vaikutuksesta maailmaan. Esitelmäni alussa haluaisin esittää kirkkomme päämiehen, Pyhimmän patriarkka Pimenin sanat tarkastelumme kohteena olevista pulmista, sillä nämä sanat ilmentävät pääosin meidän jumaluusoppineittemme ja hierarkkiemme katsantokantaa ja ovat näinollen Venäjän Ortodoksisen Kirkon mielipiteen arvovaltainen ilmaisu.

Vastaanottaessaan Sofian hengellisessä akatemiassa kunniatohtorin honoris causa arvon, patriarkka Pimen lausui, että eri maiden Ortodoksisilla Kirkoilla on totisesti valtava vastuu palvellessaan omia kansojaan ja koko ihmiskuntaa.

¹⁾Kirkon osallistumiselle maailman parannustyöhön on omistettu Kirkkojen Maailmanneuvoston V yleiskokouksen monia asiakirjoja. Katolisessa Kirkossa tätä kysymystä on laajalti valaistu II:ssä Vatikaanin Konsiilissa. Venäjän Ortodoksisen Kirkon aikakausjulkaisuissa on viime aikoina julkaistu monia jumaluusopillisia artikkeleita Kirkon ja maailman keskinäisestä suhteesta ja näiden yhteistoiminnasta aikamme ajankohtaisten kysymysten ratkaisemiseksi.

Edelleen patriarkka Pimen mainitsi, että kaikki Kirkon jäsenet, riippumatta Kirkon sijaintipaikasta tai sen rakenteesta, ovat kaikki yhteisesti mukana aktiivisessa toiminnassa maailmanjärjestyksen uudelleen muokkaamiseksi kristillisillä aloitteilla tuomalla "maailmaan Jeesuksen rakkauden laupeudenteilla lähimmäisiään kohtaan." 2).

Hän painotti erikoisesti ortodoksisen opin henkilökohtaisesta pelastumisesta merkitystä tässä kysymyksessä. Opin, jossa harmonisesti yhtyvät usko Jeesukseen pelastuksen perusehtona ja uskosta johtuvat teot. Juuri tähän pelastusopilliseen oppiin perustuu Kikkomme toiminta maailman muuttamiseksi.

Kirkon palvelu maailmaa kohtaan - se on myötämielisyyttä kaikkea hyvää kohtaan, kaiken hyvän edesauttamista, toiminnallisen vastauksen antamista nykyaikaisessa teollistuneessa ei uskovassa maailmassa. Kirkon maailman palvelemisella on perustansa Vapahtajan käskyssä lähimmäisenrakkaudesta, johon nojautuen "Venäjän Ortodoksinen Kirkko osallistuu rauhaarakentavaan toimintaan, antaa tukensa oikeudenmukaisille toimenpiteille, pohtii ihmisen oikeuksia ja velvollisuuksia, myötävaikuttaa Jumalan sanan ja saarnojen avulla ekologisten ongelmien ratkaisuihin sekä muulla vastaavalla tavalla." 3).

Ennen kuin siirrymme käsittelemään Kirkon osalta suoritettavaan maailman parantamiseen liittyviä konkreettisia ongelmia, tarkastelkaamme lyhyesti käsitettä "maailma" vaikean ja moniselitteisen todellisuuden raamatullisena aspektina.

Kirkko - Jeesuksen luomus, jota Pyhä Henki elävöittää, suorittaa tehtäväänsä maailmassa, jossa toteutuu ihmiskunnan historia, maailmassa, jonka Kirkkomme oppien mukaan on luonut ja jota varjelee Jumalan rakkaus, maailman, joka oli joutunut synnin valtaan, mutta jonka ylösnoussut Vapahtaja vapautti täydellisyden saavuttamiseksi.

2) Moskovan Patriarkaatin aikakauskirja, 1975, sivu 9.

3) Sama, sivu 12

Tämä maailman kaksinainen luonne (Vanhassa Testamentissa "maailmaa" nimettiin "maa ja taivas" (Moos. 1.), mutta Uudessa Testamentissa kreikkalaisella sanalla "kosmos") on selvästi esitetty Pyhässä Kirjoituksessa. Raamattu näkee maailman, Jumalan antaman maailmankaikkeuden pelastusajatuksen näkökulmasta, jossa maailma saa lopullisen täyttymyksensä. Tehdessään selvän eron luodun maailman ja Absoluuttisen Jumalan välillä, Pyhä Raamattu painottaa maailman riippuvuutta Ylimaallisesta Jumalasta, joka loi maailman ja ihmisen sitä hallitsemaan (Ps. 32: 6-9; Moos.1: 28). Maailmankaikkeus, Jumalan suurenmoinen luomus, todistaa Jumalasta (Dan. 14:17), Hänen hyvyydestään, tekee ihmiselle silminnähtäväksi Jumalan kaikkivaltiuuden ja Hänen aioituksensa maailmasta. Todellisen uskonnollisen merkityksensä maailma saa olemalla mukana aktiivisesti pelastushistoriassa, vaikka maailmalla onkin oma historiansa, joka meidän päivinämme kehittyy rinnan ihmiskunnan historian kanssa.

Kuitenkin Raamattu asettaa ihmisen ja maailman eriarvoiseen asemaan: Jeesukselle on ihmissielu kalliimpi kuin koko luonnon maailmankaikkeus (Matt. 16:26).

Ihmisen syntiinlankeemuksen jälkeen tätä maailmaa johtavat pahuuden henget (Ef. 6: 12) ja tämän maailman henki vastustaa Jumalan Henkeä. Tämä maailma ei voi tarjota ihmiselle mitään pysyviä arvoja, sillä tämän maailman muoto on katoamssa (1.Kor. 7: 31).

Kuitenkin, kuten aikaisemmin mainittiin, Raamattu sijoittaa ihmisen pelastushistorian rakentamisen tämän maailman kehyksiin. Niin, maailma ei tuntenut Kristusta (Joh. 1: 10), joka ei ollut tästä maailmasta (Joh. 18: 36), mutta Kristus kuolemallaan ja ylösnousemuksellaan kukisti tämän maailman Ruhtinaan (Joh. 12: 31) ottaen päällensä maailman synnin ja antaen ruumiinsa maailman elämän puolesta (Joh. 6: 51) ja lunastaen näin maailman Saatanan vallasta.

Jeesuksen seuraajat, Jumalan kansa, "ihmiset, jotka ovat kutsutut" (1.Piet.2: 9), elävät tässä uudistuneessa, mutta edelleen ristiriitaisessa maailmassa, joka ei vielä ole saavuttanut lopullista päämääräänsä. Tästä johtuu, Raamatun mukaan, sekä kristittyjen vaikeudet suhteissaan maailmaan että heidän maailmassa olemisensa ongelmallisuus: he eivät ole tästä maailmasta (Joh. 15: 19) ja kuitenkin he ovat maailmassa (Joh. 17:11) eikä Vapahtaja pyydä Isäänsä ottamaan heitä pois tästä maailmasta (Joh. 17: 15), vaan ainoastaan varjelemaan seuraajansa pahuu-
delta.

Kuitenkin hengellisesti kristityt ovat erotetut maailmasta, kuten apostoli Paavali sanoo "minä olen kuollut maailmalle ja maailma minulle" (Gal. 6: 14). Apostoli Paavali varoittaa kristittyjä mukautumasta nykyaikaan (Room. 12: 2), vaan käyttämään maailmaa hyödykseen niin kuin eivät sitä käyttäisi (1.Kor. 7: 31). Kuitenkin Uuden Testamentin opetus ei puhu vain kristittyjen kieltäytymisestä ympäröivästä maailmasta. Omaten hengellisen vapauden ja ollen ei tästä maailmasta, Kristuksen seuraajilla on monia myönteisiä velvollisuuksia tätä maailmaa kohtaan. Ennen muuta se on todistusta Kristuksesta, johon me kaikki olemme kutsutut suorittamaan tätä tehtävää pyrkimällä olemaan Hänen kaltaisiaan (1.Joh. 4: 17), todistavat teoillaan ja sanoillaan. Kristityt jatkavat määrättyssä mielessä apostolien tekoja, apostolien, joista Paavali rohkeasti sanoi, että he ovat "Jumalan työtovereita" (1.Kor. 3: 9), ja niin kristityt ovat kutsutut yhteistoimintaan Jumalan kanssa tämän maailman muuttamiseksi.

Raamatun konseptiä "maailma" seuraa periaatteessa pyhien isien näkemys "maailmasta". Luonnollisesti kulttuuripiiri, antiikin maailmankatsomuksen vaikutus, varhaiskristittyjen kirjailijoiden yksilölliset erikoispiirteet vaikuttivat omalla tavallaan heidän käsitykseen "maailmasta". Pohtiessaan koko luomakuntaa ja sen yhteyttä Luojaan sekä sitä, miten Jumala johtaa maailmankaikkeutta, Kirkon isät pitivät jumalallisen ekonomian (talouden) keskipisteenä ruumiillistumista (olennoitumista), elämää, kuolemaa, ylösnousemusta, taivaaseenastumista ja Kolminaisuuden toisen Persoonan jatkuvaa toimintaa.

Voidaan mainita, että kristillisellä asketismilla on pyrkimyksenä aliarvioida ainetta ja aineellista maailmaa. Haluan esittää katolisen filosofin Kristofer Dausonin sanat, jotka kertovat niiden tutkijoiden mielipiteen, jotka katsovat yhteensoveltumattomaksi itäisen asketismin ja palvelun maailman hyväksi: "Bysantin maailman moraalinen ihanne on saanut ilmentymänsä erakkomunkkien ehdottomassa maailmasta luopumisessa, mikä kuvaa äärimmilleen vietyä itäisen asketismin henkeä ja maailmasta kieltäytymistä ortodoksisen kristillisyyden piirissä. Ankarasti paastoaville askeeteille Nitrille ja Fifeidalle olivat valtio ja sosiaalisten velvollisuuksien maailma lakanneet olemasta. He olivat katkaisseet kaikki sosiaaliset yhteydet eivätkä tunnustaneet mitään yhteiskunnallisia velvoitteita. He elivät yksinomaan hengen vuoksi ja jättivät ruumiinsa nälkään ja kurjuuteen.

Väittämättä mitenkään Dausonin vakuutuksia vastaan siinä, että kristillisten askeettien tietoisuudessa oli voimakkaampana hengellinen aloite, on sittenkin vaikea hyväksyä ehdotonta mielipidettä maailman ja hengellisyyden vastakkaisuudesta asketismissa. Kristillinen asketismi sallii tulkita oman itsensä pelastamisen, ikäänkuin lähimmäisen pelastamisen, tulkita sen rakkauden osoituksena lähimmäisiään kohtaan, toisin sanoen, sisällyttää pelastuksen käsitteeseen sosiaalisen aspektin.

Rakkauden Jumalaan Kristuksessa ei tule ilmetä vain pelkkänä mietiskelynä ja tarkasteluna, vaan sellaisessa mietiskelyssä, joka sisältyy tosikristilliseen toimintaan. Yksinäinen mietiskelijä menettää tosiasiallisesti mahdollisuuden noudattaa Jumalan ihmisrakkauden esimerkkiä suhteessaan lähimmäisiinsä, ja samalla kuitenkin "ihmisessä itsessään on jumalallista paljon enemmän kuin siinä, mitä hän hyvydessään saattaa tehdä". (Gregorios Teologi). Askeettisissa kirjoituksissa "maailma" - on kokoava käsite ja tarkoittaa Jumalalle ja hyvyydelle vihamielisten voimien kokonaisuutta, voimien, jotka ympäröivät ihmistä. Kuitenkaan paha ei ole maailman olemus, paha vain verhoaa maailmaa: ei maailma itsessään ole paha, mutta se lepää pahuudessa.

Seuraavassa esitettävät itäisten askeettien lausunnot osoittavat, että he ymmärsivät "maailman" eräänlaiseksi kielteisen hengellisyyden kategoriaksi, eivätkä luoduksi maailmaksi, jotenka heidän synkän kielteiset lausuntonsa eivät tarkoita maailmankaikkeutta, eivät itse luontoa, miltä se ensinäkemältä saattaa näyttää.

Pyhittäjä Iisak Syyrialainen kirjoittaa: "Maailma on kokoava käsite, se sisältää kaikki luettelemamme himot". "Maailma on elämistä lihallisuudessa ja lihan halujen mukaan" ("Sana" 2 ja 85). Samoin sanoo abba Iisak Nitrialainen: "Maailma on synnin temmellyskenttä. Se on luonnottomuuksien areena; se on lihahimonsa tyydyttämistä... Maailma - se on huoli siitä, että kerran se on jätettävä... (Filokalia, osa 1, s. 372).

Pyhittäjä Markus Kilvoittelija sanoo tarkemmin kristityn suhteesta luotuun maailmaan, ja hänen täsmennyksensä on hyvin tärkeä: "Himojen takia olemme saaneet käskyn olla rakastamatta maailmaa, eikä sitä, mitä maailmassa on.

Emme saaneet tällaista käskyä siinä mielessä, että järjettömästi vihaissimme Jumalan luomista, vaan että kuolettaisimme itsessämme himot niihin". (Sama, sivu 529). Huomattava itäisen patristiikan edustaja, pyhittäjä Maksimos Tunnustaja sanoo erinomaisilla sanoillaan: "Maailmaan tulee suhtautua ei tunteella eikä tunteettomasti, vaan myötämielisesti" (Max. Confes. Mystagog. 24 Migne P.G. t. 91 col. 716 A). Hän antoi eräänlaisen kaavan askeettisesta yhtymisestä maailmaan rakkaudessa.

Vielä eräs tärkeä seikka. Tarkastellessaan kosmologian kysymyksiä itäiset kirkon isät, sellaiset kuin Gregorios Nyssalainen, Maksimos Tunnustaja, Dionysios Areopagiitti, painottivat aina ihmisen välitystä Jumalan ja maailman välillä.

Kristillinen Kirkko aina muistaa pyhän Johannes Teologin sanat: "Koko maailma lepää pahuudessa". (1.Joh. 5:19).

S.Bulgakov kirjoitti: "Pahuudelle kuuluu 'hävitys ja tuhoaminen olemattomiin', sillä pahuudella ei ole ikuisuuden luovaa voimaa ja siksi se ei voi ulottua iankaikkisuuteen" ⁴⁾.

Maailman elämässä paha on välitapahtuma - traaginen ja hirvittävä voimassaan, muttei lopullinen eikä absoluuttinen luonnossaan. Siksi kristillisyydelle on aina ollut ominaista järkkymätön vakaumus hyvän lopullisesta voitosta historiassa: (jonka tuloksena paha voitetaan historian kulussa). ("Olkoon Jumala kaikki kaikessa"). (1.Kor. 15:28). Tästä syystä, huolimatta luodun luonnon epätäydellisyydestä, "maailma ei ole sulkeutunut itseensä, eikä ole suljettu siltä hengelliseltä vaikutukselta, jolla maailmaan tuodaan ikäänkuin uusia luonnonvoimia" ⁵⁾. Jumala johtaa maailmaa, Jumala on maailmassa, olematta luonnoltaan immanenttinen maailmalle, "luominen vastaanottaa Jumalan aivoituksen itsestään, vertaa itseään Jumalaan ikäänkuin osallistuu omaan luomiseensa." ⁶⁾.

4) Rovasti S.Bulgakov: "Karitsan Morsian", s. 517

Kun Jumala näin vaikuttaa maailmaan tarkoituksenaan muuttaa sitä, on ihminen kutsuttu tehokkaaseen yhteistoimintaan Jumalan kanssa. Ihminen on omalaatuinen välittäjä Jumalan ja maailman kesken. Hän seisoo näiden kahden todellisuuden välissä, on yhdistetty niihin, eikä voi elää kummankaan ulkopuolella. Tässä on Jeesuksen olennoitumisen tarkoitus. Jeesuksen, joka ikuisiksi ajoiksi yhdisti ihmisen Jumalaan, yhdisti Jumalan ja maailman. Tässä on ihmisen tarkoitus ja läsnäolo, ihmisen, joka elää Jeesuksessa, maailmankaikkeudessa.

Tästä johtuen, katsottuna kristillisestä näkökulmasta, ei ihmisen suhtautuminen tähän maailmaan ole hengellistä nukutusta, stoalaisen tai buddhalaisen viisaan rauhallista kiihkottumusta, vaan päinvastoin, se on "sydän kärsivä, itsensä kanssa kamppailemisen jännitystä ja toisten takia kärsimistä. Kristillisessä tietoisuudessa ovat aina rinnakkain tämänpuoleinen ja tuonpuoleinen. Kirkko on aina jakanut ihmiskunnan vastuun maailman kohtalosta. Eräs nunnaluostarilaitoksen uudelleenluoja Venäjällä, suurenmoinen Kirkon työntekijä igumenia Katarina (Efimovskaja) sanoi: "Ei riitä, että pelastautuu maailmalta, vaan on myös pelastettava tämä maailma". Nämä sanat sisältävät venäläisen hengellisen elämän totuuden ja merkityksen. Kristillinen suhtautuminen maailmaan muodostuu kahdesta tekijästä. Ensinnäkin maailman, jota pidetään "himojen yhteissummana", on synnin maailma: se on "pahojen tekojen" ja "pahojen ihmisten" maailma, (Pyhittäjä Johannes Krysostomoksen tulkinta Ef. 22:3:sta), jonka Johannes Krysostomos kuvaa lihan himojen (heikumallisuuden), silmäin himon (omistuksen himon) ja maailman ylpeyden (itsekkyyden) maailmaksi. (1.Joh. 2:16). Kristityn ei tule rakastaa synnin maailmaa, vaan taistella sitä vastaan. Toiseksi suhtautuminen maailmaan on suhtautumista siihen Jumalan luomana maailmana, jota Jumala ajattelee, jonka takia Jumalan Poika otti näkyvän muodon ja tuli ihmiseksi. Maailma on jätetty perinnöksi ihmisille, jotta he siinä eläisivät ja sitä ohjaisivat Pyhän Hengen avulla hyvyyden tielle. Vaikka ei rakastaisikaan synnin ja houkutusten maailmaa, niin maailmaa, joka on annettu ihmisen omistettavaksi ja täydennettäväksi, tulee palvella rakkaudella. Ilman tätä on mahdotonta tehdä loppu siitä perinpohjaista vieraantumista Jumalasta, joka on saattanut maailman katastrofisen vaaran partaalle.

Juuri nyt, kun ihmiskunta ja koko maailma sen mukana kokevat joukon kriisejä: uskonnon, oikeudenmukaisuuden, talouselämän, militarismin, ympäristön kriisejä, jotka osoittavat, että ihmiskunta on väärällä tiellä, on Kirkon osa

maailman uudistamisen palvelussa olennaisesti kasvanut. Jotta kirkko voisi suorittaa menestyksellisesti tehtävänsä, sen on oltava valmis antamaan jokaiselle ihmisten uudelle sukupolvelle vastaus ikuiseen kysymykseen tästä ja tulevasta elämästä. Sitä varten on välttämätöntä oppia tuntemaan ja ymmärtämään maailmaa, jossa elämme, ymmärtämään sen toiveita ja pyrkimyksiä, ja sen monasti niin traagisia piirteitä.

Nykyaikainen maailma - se on hyvin monimutkainen ja monimerkityksellinen realiteetti, jolla on omat niin vahvat kuin heikotkin puolensa.

Ihmiskunta elää nyt historiansa uutta aikakautta, jolloin syvälliset ja nopeat muutokset ulottuvat sulkevat itseensä vähitellen koko maailmaan. Ihmisen järjen ja hänen luovan toimintansa aiheuttamina nämä muutokset vaikuttavat itseensä ihmisyyteen, ihmisen henkilökohtaisiin ja kollektiivisiin tarpeisiin, vaikuttavat ihmisen suhtautumiseen aineelliseen maailmaan ja yhteiskuntaan. Voidaan hyvällä syyllä puhua nykypäivän sosiaalisesta ja kulturellista muuntumisesta.

Me näemme ihmisen kiusaukset hänen yrittäessään muuttaa asioiden tilaa vain omilla voimillaan toivossa, että hänen kiihkeästi kaipaamansa luodun maailman yliherruus ratkaisee kaikki sivilisaatiomme ongelmat.

On tavallista, että tällaisten muutosten yhteydessä alkavat ilmetä kasvukriisin oireet. Ihmisen mahti ei ole aina hänen toiveittensa ja tahtonsa hallinnassa, ihminen, tajutessaan itsensä, ei ole varma itsestään, ja ymmärtäessään sosiologian säännöt, ei pysty päättämään yhteiskunnan jostakin ihannemallista.

Ihmiskunta ei ole koskaan aikaisemmin omannut tällaisia rikkauksia, mahdollisuuksia ja taloudellista voimaa, ja kuitenkin vielä tänä päivänä huomattava osa maapallon asukkaista kärsii nälkää ja kurjuutta ja lukematon määrä ihmisiä on täysin luku- ja kirjoitustaidottomia. Koskaan aikaisemmin ihmiset eivät ole tunteneet itseään näin vapaiksi, mutta me havaitsemme, että ilmaantuu sosiaalisen ja henkisen orjuutuksen uusia muotoja. Maailman tämänpäivän todellisuudella on räikeästi ilmenevä kaksinainen luonne. Yhtäällä me näemme epätavallisen tieteellis-teknillisen tiedon edistyneisyyden, maailman tuotannon nopean kasvun, keskinäisten taloudellisten suhteiden lujittumisen, suunnattomien

rikkauksien luomisen, jotka ovat aineellistuneet erilaisiin aineellisiin ja kulttuurialan rikkauksiin. Monien hyvän tahdon ihmisten, sellaisten, jotka tunnustavat Jeesuksen Vapahtajakseen, monien ei kristittyjen, tai ei uskovien valtavat ponnistukset on suunnattu siihen, että nämä aarteet ja mahdollisuudet käytettäisiin koko ihmiskunnan elämän kaikinpuoliseen edistämiseen, helpottamaan ihmisen työntekoa, turvaamaan ihmisen persoonallisuuden monipuolisesta kehittämisestä, käytettäisiin, jotta oikeudenmukaisuus saavuttaisi juhlaivoiton. Tämä hyvän tahdon ihmisten pysyvä, koko historian ajan jatkunut toiminta, luo sen antoisan maaperän, jolla Jumalan kaitsemuksesta voidaan julistaa sanaa ja jolle kerran koittaa Herran otollinen vuosi.

Kuitenkin toisaalta on nähtävissä pahan ihmistahdon toiminta, joka pyrkii jarruttamaan historian luonnollista kulkua täydellisyyteen ja elämän täyteyteen. Me näemme, miten vanhenevien ja epäoikeudenmukaisten yhteiskunnallisten suhteiden säilyttämisen puoltajat kääntävät tieteellisen ja teknillisen edistyksen yhä tuhoavampiin ja epäinhimillisempiin aselajeihin. Koko maailma ymmärtää ihmisten yhteisvastuun tarpeellisuuden, mutta tätä samaa maailmaa raastavat erilaisten sosiaali-poliittisten systeemien vastakohtaisuudet, ja kärjistyneet poliittiset, sosiaaliset, taloudelliset, rodulliset ja ideologiset erimielisyydet tuovat tullessaan sodan vaaran, joka uhkaa täydellisellä tuhollla. Edistys, joka on ihmiskunnan suuri aarre, samanaikaisesti tuo tullessaan arvohierarkian rikkomisen houkutuksen, kun erilliset ihmiset ja ihmisten luomat yhteisöt huolehtivat vain itsestään. Siksi tällainen maailma ei tarjoa ihmiselle todellista veljeyttä, vaan yhä kasvava ihmisen voima tuo tullessaan vaaran sivilisaation hävittämisestä.

Nopea kehitys, joka sulkee itseensä samanaikaisesti koko maailman ja kaikki sen osarakenteet, etenee usein epäjärjestyksessä, synnyttäen tai nopeuttaen tasapainon rikkoutumista. Tästä aiheutuvat ristiriidat koskettavat sekä itse ihmisen henkilöllisyyttä että ihmisyhteiskunnan eri yksilöitä: perhettä, työkollektiivia, valtiota.

Kuitenkin täysin johdonmukaisesti nykyajan ihminen vakuuttautuu yhä enemmän, että hän voi ja hänen täytyy hallita luotua maailmaa, että hänellä on voimia tuottaa uusi sosiaalinen, taloudellinen ja poliittinen järjestys, joka palvelisi koko ihmiskuntaa. Kokonaiset kansat haluavat päästä nauttimaan nykyajan

sivilisaation hyvyksistä niiden oikeudenmukaisemman jakamisen kautta kaikkien kansojen kesken. Yhä aktiivisemmaksi käy taistelu menneisyyden ikävän perinnön voittamiseksi: miesten ja naisten tasa-arvoisuudesta, työläisten oikeudesta hallita kulttuuriarvoja, täydestä ja ihmisen arvoisesta vapaasta elämästä. Edistyksen aatteella määrättyssä määrin on sivilisaatiossamme se paikka, joka historian muina aikajaksoina on ollut uskonnolla. Jokaisen elävän kulttuurin on omattava jonkinlainen hengellisten voimien lähde, mistä tulee energiaa, joka on välttämätön yhteiskunnalliselle jatkuvalle toiminnalle, jota kutsutaan sivilisaatioksi. Tavallisesti tämä hengellinen dynaamisuus syntyy uskonnosta, mutta poikkeustapauksissa uskonnollinen sysäys voidaan pukea filosofiseen tai poliittiseen muotoon. Teologien on tutkittava tätä uskonnon ja kulttuurin elävää suhdetta. Entisajan sosiologeilla oli taipumus päästää näkyvistään tai vähätellä uskonnon sosiaalisia tehtäviä, ja teologit vuorostaan keskittivät huomion uskonnon psykologisiin ja eettisiin näkökohtiin. Siksi on erittäin tärkeitä teologeille nyt laatia kristillisen osallistumisen pääperiaatteet maailman uudistamiseen, samoin kuin löytää ja osoittaa kirkollisten voimien käytön kohteet maailman palvelemista varten.

Kirkon, tämän "Vaeltavan Jumalan kansan" päähuolenpidon aiheena on sen toiminnan lähentämisessä maailmaan, ts. Kirkon on osallistuttava ihmiskunnan suuren perheen kohottamiseen kunniallisempaan elämään toimimalla rauhan vakiinnuttamiseksi rauhan, joka perustuu totuudelle ja oikeudenmukaisuudelle, vapaudelle ja rakkaudelle.

Kristuksen seuraajat ottavat täysin osaa ihmiskunnan jokapäiväisiin suruihin ja huoliin, sen toiveisiin ja odotuksiin, iloihin ja menestykseen.

Kirkon on taisteltava konseptiota vastaan, joka erottaa liiaksi Kirkon maailmasta, jonka mukaan Kirkko on eräänlainen itseensä sulkeutuva olemus, joka kuuluu vain yliluonnolliseen, jonka ainoana tarkoituksena on valistaa jäseniään ilman minkäänlaista sisäistä yhteyttä maalliseen yhteiskuntaan. Tätä viimeistä pidetään, vuorostaan, jonakin suljettuna ja itsenäisenä olemuksena, ilman sisäistä yhteyttä Kristuksen ja Kirkon salaisuuteen. Tämän kaksinaisuuden

ylipääsemiseksi on välttämätöntä: syvemmin kehittää kristillisen antropologian periaatteita, jotka perustuvat Raamatun opetukseen ihmisen luomisesta Jumalan kaltaiseksi, samoin kuin analysoida kulttuurin ymmärtäminen, mikä johtaisi selvempään autonomian ymmärtämiseen ja ihmisen vastuuseen historian edessä, niin kuin Jumala oli alunperin ihmisestä tarkoittanut.

Niinpä, ihannemuodossaan kristillisellä olemassaololla on kaksi ulottuvuutta: pystysuora - kristillinen elämä yhteytenä uskon kautta Jumalan kanssa ja vaakasuora -kristillinen elämä huolenpitona ihmisestä ja maailmasta. Näitä kahta ulottuvuutta ei voi johtaa toisiinsa. Kuitenkin ne ovat erottamattomia, koska täydentävät toinen toistaan. Niiden välinen kosketus tekee Kirkon Kirkoksi maailmaa ja ihmisten palvelua varten. Tämän aseman väärä ymmärtäminen voi johtaa itse uskon maallistumiseen, milloin Kirkon ainoana tehtävänä pidetään sen aktiivista osallistumista ideologiseen, poliittiseen tai taloudelliseen uudistamiseen jopa vallankumoukseen saakka. Kirkon tehtävänä on aina ihmisten auttaminen heidän etsiessä Jumalaa paremman maailman luomisen pyrkimysten rinnalla.

Kirkon tehtävä toteutuu sillä toiminnalla, jolla totellen Kristuksen käskyjä ja liikkuen Pyhän Hengen armossa ja rakkaudessa, siitä tulee täysin toiminnallisesti läsnäoleva kaikille ihmisille ja kansoille, jotta elämisen ja julistamisen esimerkillä, sakramenteilla ja muilla armon välikappaleilla se voisi johdattaa heidät uskoon, vapauteen ja Kristuksen maailmaan, avaten heille vapaan ja todellisen tien Kristuksen salaisuuden täydelliseen osallistumiseen. Maailman ja Kirkon välisen vuoropuhelun perusta ja niiden keskinäisen suhteen perusta on ihmisen persoonan suuri arvo ja ihmisen toiminnan syvä merkitys. Ollessaan Jumalallisen armon oppaana maailmassa, se parantaa ja ylentää ihmisen persoonan arvoa, vahvistaa ihmisyyhteiskunnan yhteenkuuluvaisuuden tunnetta ja täyttää ihmisten jokapäiväisen toiminnan syvemmällä tarkoituksella ja merkityksellä. Ts. se voi ja sen on autettava ihmisyyhteiskunnan inhimillistymistä.

Jos Jumalallinen päämäärä, jota palvelee maailman historia, perustuu siihen, että se aikojen lopussa yhdistäisi Kristuksen Pään alle kaiken, mikä on taivaissa ja maan päällä (Ef. 1:10), niin on täysin ymmärrettävää, että kaikkinaisen

harmoninen kehitys ja pyrkimys täydellisyyteen ja elämän täyteyteen on lainmukaista ja Jumalan silmissä siunauksellista. Kristityt ovat kutsutut auttamaan tämän elämän luomista, rikastuttamaan sitä Hengen katoamattomilla aarteilla, edesauttamaan sen toteuttamista, että siitä tulisi kaikki itseensäsulkeva Jumalan Valtakunta.

Ihmisyhteiskunnan kehityksen erikoiset vaiheet tuovat esiin kristillisen palvelun omat erityiset ongelmat. Minä tahansa aikajaksona kristitty on kutsuttu kantamaan palveluaan - pelastamaan itse ja pelastamaan ympärillään monia, luottaen Jumalaan.

Itse itsessään Kirkko ei ole tarkoitettu siihen, että se muodostaisi maallisen yhteiskunnan jonkun poliittisen tai sosiaali-taloudellisen mallin. Kuitenkin ollessaan uuden olemisen hapatuksena tässä maailmassa, sen on edesautettava tai oltava myötätuntoinen määrätuille sosiaalisille, taloudellisille ja poliittisille rakenteille ja tulevan yhteiskunnan niiden ainesten kehitykselle, jotka se pitää välttämättöminä täydellistymisen yhteissuunnitelmassa. Se voi kasvattaa ja herättää jäseniään aktiiviseen osallistumiseen etsittävien yhteiskuntien rakentamiseksi.

Tietysti kristityt tietävät, ettei maailma ole iankaikkinen, he odottavat maailmankaikkeuden muuttumista, jolloin synty katoaa ja Jumala vapauttaa kaiken luomansa luomuksen (Rm. 8: 19-21) turhuuden orjuudelta.

Uuden maan odottamisen ei pitäisi heikentää, vaan päinvastoin kannustaa huolenpitoa tämän maan muokkaamisesta, missä kasvaa uuden ihmisperheen ruumis, joka jo itsessään osoittaa joitakin uuden aikakauden ääripiirteitä. Siksi, vaikka on tarkoin erotettava maanpäällinen edistys Kristuksen Valtakunnan kasvamisesta, kuitenkin, koska se voi auttaa ihmisyhteiskunnan parempaa järjestämistä, sillä on suuri merkitys Jumalan Valtakunnassa.

Erikoisen tärkeä osa on Kirkoilla Jumalan sovitustyössä toiminnassa maailmassa, ts. pyhittämisessä, joka siveellisesti uudistaa ihmistä. Tämä Jumalan sovittava vaikutus, johon Kirkon jäsenet tulevat osallisiksi, leviää Kirkon porttien ulkopuolelle, koska koko maailma tarvitsee pyhitystä, ja kaikki ihmiset kutsutaan siihen. Apostolin sanojen mukaan, itse luomakunta, ikävöitsevä ja tähän saakka kärsivä, odottaa Jumalan lasten ilmestymistä (Rm. 8:19). Kristittyjen

osallistuminen tähän Jumalan maailmaan vaikutukseen on moninainen. Se tapahtuu jumalanpalvelusten ja rukouksen kautta, Evankeliumin julistuksen kautta, henkilökohtaisen käyttäytymisen ja hyvän esimerkin kautta, rauhantyyden kautta sekä jokapäiväisen elämän olosuhteissa että kansainvälisten suhteiden alueella.

Kirkon toiminta tämän maailman tarpeiden piirissä ylittää puhtaan hyväntekeväisyyden rajat, niin sonottujen rakkauden tekojen piiriin. Kuten Kristuksen tehtävä maailmassa ei ole suinkaan ihmisten tarpeiden laupiasta täyttämistä, vaan kysymyksen asettamista elämästä tai kuolemasta, aivan samoin Kirkon toimet maailmassa eivät ole olemukseltaan yksityistä hyväntekeväisyyttä.

Kirkon panos sosiaaliseen edistykseen ei välttämättä koostu erikoisista kristillisistä aineksista. Kristittyinä me kuljemme samaa tietä, jota kulkevat muutkin hyvän tahdon ihmiset.

Kirkko ei voi olla huomaamatta hyviä pyrkimyksiä, jotka ovat olemassa sen porttien ulkopuolella. Kirkon tehtävä toteutuu kahden voiman vaikutuksesta: Jumalallisen - se on Pyhän Hengen armon vaikutuksen kautta, ja inhimillisen - se on Evankeliumin julistamisen kautta ja evankeliumin eettisten, elämässä ilmentyvien normien kautta. Kirkko on Jumalan Valtakunta maan päällä. Kuitenkin Jumalan Valtakunnan piiri on laajempi kuin itse kirkollisen elämän piiri. Jumalan Valtakunta sulkee itseensä totuuden ja hyvyyden koko piiriin kaikissa sen erilaisissa ilmenemismuodoissa ihmiskunnan elämässä, koska "tuuli puhaltaa, missä tahtoo" (Jh. 3:8). Kirkon portin ulkopuolella tapahtuu samoin jatkuva maailman uudistuminen, vaikka sillä ei olekaan mystisesti armollista luonnetta. Se tapahtuu siksi, että huolimatta syntiänsästä ihmisloukossa, vaikka se ei olisikaan uudestisyntyetty vedellä ja Hengellä, on olemassa monia piirteitä Jumalan katoamattomasta kuvasta, jäi synnynäinen pyrkimys täydellistymiseen.

Kokonaan syrjäänvetäytyminen sosiaalisesta toiminnasta on epätodellisuutta. Kysymys on sitä, että Kirkon osallistuminen yhteiskunnalliseen elämään olisi tietoista ja vastuuntuntoista, uskon salaisuudesta tulevaa ja evankeliumin julistamisen sisältöä vastaavaa.

Kristityt Kirkot eivät halua vain toistaa sitä, mitä poliitikot, sosiologit ja tiedemiehet niille sanovat maailman sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen ongelmista. Ne haluavat teologien ja sosioologien yhteistyötä, jotta voisivat auttaa jokaista sosiaali-taloudellisessa toiminnassa mukana olevaa kristittyä toteuttamaan kutsumustaan maailmassa.

Nykyaiakaiset teknilliset ja taloudelliset saavutukset saavat aikaan suuria muutoksia syvine henkilökohtaisine ja yhteiskunnallisine seuraamuksineen kaikissa maissa, mitkä tahansa ovatkaan niiden yhteiskunnallis-poliittiset muodot. Nämä saavutukset johtavat taloudellisen tuottavuuden kasvamiseen ja niiltä on tervehdittävä Jumalan anteina, jotka antavat ihmisille uusia voimia ja mahdollisuuksia. Taloudellinen kehitys tarkoittaa suurta turvaa ihmisille ja heidän vapautumistaan raskaasta näännyttävästä työstä. Kristittyjen Kirkkojen on tervehdittävä sitä siksi, että se vapauttaa ihmiskunnan jatkuvista tarpeista ja taloudellisesta epävakaisuudesta. Kuitenkaan Kirkkojen ei pitäisi unohtaa, että aikeiden keskittäminen, erikoisesti rikkaissa, teollistuneissa maissa aineelliseen edistymiseen, pakottaa ihmiset unohtamaan todelliset arvot ja elämän tarkoituksen; että liian korkea kulutuksen taso tuo mukanaan omia vaarojaan ja houkutuksiaan; että menetelmien ja työn järjestämisen täydellistyminen voi vahingoittaa ihmisten yksilöllisyyttä; että vaikea ja teknillisessä mielessä korkealle kehittynyt talous tuottaa omia lakejaan ja tarpeitaan: syntyy vaara, että ihmiset tulevat palvelemaan vain taloutta, eivätkä pysty pakottamaan sitä palvelemaan itseään. Kirkkojen on jatkuvasti muistutettava ihmisiä, että työn järjestäminen, sen hedelmät eivät ole itsetarkoitus, vaan ainoastaan välikappale ihmisen yleisen hyvinvoinnin saavuttamiseen ja kykyyn auttaa toisia. Niiden on herätettävä talouden parissatyöskentelevien ihmisten tietoisuus, ja pyrittävä sen totuuden ymmärtämiseen, että jos taloudellinen kehitys vahingoittaa ihmistä hänen toiminnassaa ja vapaa-aikanaan, silloin talous tarvitsee parantamista. Kristittyjen tulee tervehtiä ja myötävaikuttaa vain niihin talouskehityksen puoliin, jotka edistävät henkilökohtaista ja yhteiskunnallista hyvinvointia, koska tällainen päämäärä on todella arvollinen luomiskykyyn, jonka Luoja on antanut ihmiselle.

Kaupunkilaistumisen kehityskulku, joka nopeasti sulkee itseensä kehitysmaat, tuo esiin suuria vaikeuksia, luo yksinäisyyttä, synnyttää ikävystymistä ja apatiaa elämää kohtaan. Jännitys sukupolvien välillä kasvaa, sen sukupolven joka oli tottunut elämään tutumman sosiaalisen rakenteen aikana, ja sen sukupolven välillä, joka rakentaa uusia sosiaalisia suhteita ihmisten välille. Vapaa-ajan lisääntyminen asettaa omat sosiaali-eettiset ongelmansa. Kristillisten Kirkkojen velvollisuus tässä tilanteessa on siinä, että palvelisivat ihmisiä myötävaikuttamalla oikeudenmukaisten ja normaalien sosiaalisten suhteiden aikaansaamiseksi.

Kristillinen Kirkko kantaa erikoista vastuuta luonnon ekologisen tasapainon palauttamisesta. Juutalais-kristillistä traditiota syytetään usein luonnon epäpyhittämisestä, joka on viitoittanut tien sen ryöväämiselle ihmiskunnan taholta. Kuitenkin nämä syytökset ovat pohjaa vailla, koska kyseinen traditio ei tunne luonnon konseptiä ihmiselle alistettuna luomuksena, samoin tässä traditiossa luonto ei ole koskaan ollut "Jumalallinen", koska se ei ole Jumala, vaan luomistyön todellisuus.

Kuitenkin Kirkon, joka on läheisessä yhteydessä ekologisen kriisin synnyttäneeseen eurooppalaiseen sivilisaatioon, on jaettava tämän sivilisaation huolet ja autettava etsimään ihmiskunnalle ulospääsyä tästä vakavasta tilanteesta.

On olemassa hyvin pessimistinen näkökanta maailmankaikkeuden tämän hetkisestä tilanteesta. Joukko tiedemiehiä osoittaa, että omalla negatiivisella vaikutteisella luontoon ja olemassaolollaan maailmankaikkeudessa ihminen luo ei elinkelpoisuuden olotilan, mikä johtaa koko luodun maailman väistämättömään onnettomuuteen (katastroofiin). He pitävät nykyaikaista teollistunutta yhteiskuntaa elinkelvottomana. Tästä tehdään johtopäätös, että maailma voidaan säilyttää vain muuttamalla nykyaikaisen sivilisaation suuntaa. Erikoinen vastuu on Kirkoilla luotaessa elämänkykyistä yhteiskuntaa. Tällä näkökannalla tarkoitetaan sellaista sosiaalista formaatiota, jossa jokaisen ihmisen on voitava luottaa omiin voimiinsa, jossa on yhteisvastuuta sekä vastaanottavaa mieltä ympäristöä ja Jumalaa kohtaan. Itse tällaisen yhteiskunnan on enemmän kiinnitettävä huomiota ihmisiin, eikä tavaroihin, laadun eikä määrän parantamiseen. Elinkykyisen yhteiskunnan rakentamiseksi tarvitaan nopeita ja syviä muutoksia tieteessä, tekniikassa, taloudessa, sosiaalisissa ja poliittisissa

rakenteissa. Elinkeinoinen yhteiskunta - se on jotain harmonisesti kehittyvää eikä väestötieteellistä purkausta eikä uutta tekniikkaa pelkäävää. Tie tällaisen yhteiskunnan luomiseen ei ole elämän jarruttamisessa Maan päällä kehityksen nollapisteeseen (kuten jotkut asiantuntijat suosittelevat), vaan yhä täydellistyneemmän sosiaali-taloudellisen järjestyksen saavuttamisessa, mikä johtaa uuteen, elinkeinoisempään sivilisaatioon.

Elämän laadun pääedellytys on se, että ihminen täyttää Jumalan päämäärän. Kokonaisuudessaan elämän laatua innoitetaan siveellisillä ja hengellisillä arvoasemilla.

Ihmiselle ei riitä pelkkä eloon jääminen, lisäksi on välttämätöntä täyttää Jumalallinen aie, jonka vuoksi ihmisen tulee omata vapaus ja todellinen yhteisyys, jotta hän voisi vapaasti antaa itsensä Jumalalle ja lähimmäisille. On välttämätöntä suunnata ihminen uudelleen, tehdä hänestä avoimempi toisia ihmisiä, Jumalaa ja luontoa kohtaan. Suurta merkitystä on myös elämän laadun sosiaali-taloudellisella puolella. Me seuraamme läntisten käyttökonseptioiden kriisiä ja pelottavaa itsekkään yksilöllisyyden kehitystä. Kristityille elämän laadun pääainesosat ovat usko Jumalaan, Luojaan, Kaitselmukseen ja ihmiskunnan Vapahtajaan, rakkaus Jumalaa ja lähimmäisiä kohtaan, toivo pelastukseen Kristuksessa Jeesuksessa Pyhän Hengen kautta.

Niinpä me kristityt, katsomme Kirkon ja mailman keskinäiseen yhteyteen toivolla ja optimismilla, koska kristillinen Kirkko on aina uskonut ja uskoo, että ihmishistorian päämäärä ja tarkoitus on sen Herrassa ja Opettajassa - Jeesuksessa Kristuksessa.